

L'evolució del català en la premsa escrita de Terres de l'Ebre

Sandra Sabaté Turon

Judit Feliu i Cortès

Seminari 105: Llengua catalana

Curs 2017-2018

Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona

Facultat
de Traducció
i Interpretació

ABSTRACT

One of the most enduring linguistic problems in Terres de l'Ebre is the speaker's lack of knowledge of the standard of the occidental variety of Catalan. Nowadays it is very common to see a speaker of the occidental variety switching into the oriental variety due to a disregard of its prestige and correctness in formal contexts. This issue is not only present in the daily usage of the language but also visible in both regional press and media. The purpose of this research is to analyse the linguistic evolution of Catalan in the press of Terres de l'Ebre in two different times in history by studying the selected corpuses and by extracting and comparing their model of language usage. Therefore, the paper seeks to determine which Catalan standard variety (the oriental or the occidental) has been employed in the chosen press articles and in each period, according to the detected linguistic features. Both periods, the first comprised from 1915 to 1935 and the second focused on the span between 2016 and 2018, are characterized by the influence of the publication and establishment of official orthographical and grammatical norms of Catalan. The results of this research show that, nowadays, the oriental standard has a greater presence in the press than the occidental standard. However the results from the first period expose an opposed situation in which the occidental and regional varieties are chosen over the oriental one. The causes of this major change can be found on the lack of exposure of the occidental standard, on the misinterpretation of the official linguistic norms and, finally, on the educational system as it fails to foster the adequate standard variety in the context of Terres de l'Ebre.

Key words: dialects, standard variety, Catalan, press, dialectology, sociolinguistics, language norm, Terres de l'Ebre, occidental standard variety, oriental standard variety

Taula de continguts

1. INTRODUCCIÓ.....	1
1.1. Objectius	2
1.2. Motivació	2
2. MARC TEÒRIC: EL MODEL DE LLENGUA.....	4
2.1. IEC i Pompeu Fabra: impulsors de la normalització i normativització lingüística.....	4
2.2. L'estàndard: el model de llengua general.....	6
2.3. L'estàndard occidental i els mitjans de comunicació	7
3. CONTEXT	8
3.1. Context 1913-1933.....	8
3.2. Context 2016-2018.....	9
4. METODOLOGIA	10
4.1. Estudi de corpus 1913-1933	11
4.1.1. Criteris de selecció de les mostres	11
4.1.2. Descripció de les mostres.....	12
4.2. Estudi de corpus 2016-2018	15
4.2.1. Criteris de selecció de les mostres	15
4.2.2. Descripció de les mostres.....	16
5. ESTUDI 1913-1934.....	16
5.1. Descripció de les normes (1913-1933)	17
5.2. Dades per grups d'autors	20
5.2.1. Model tradicionalista	20
5.2.2. Model regionalista	21
5.2.3. Model fabrià.....	22
5.3. Descripció de les dades	23
5.4. Valoració dels resultats	27
6. ESTUDI 2016-2018.....	28
6.1. Dades recuperades i descripció.....	29
6.2. Valoració dels resultats	34
7. CONCLUSIONS	35
8. BIBLIOGRAFIA.....	37
9. ANNEXOS	41
9.1. Annex 1: Gràfiques individuals diari <i>Més Ebre</i>	41
9.2. Annex 2: Gràfiques individuals diari <i>Aguaïta</i>	45
9.3. Annex 3: Taules de Percentatges	49

1. INTRODUCCIÓ

Aquest projecte de recerca és el resultat d'una anàlisi lingüística centrada en l'àrea geogràfica de Terres de l'Ebre (TE) que tracta l'evolució del model lingüístic català que s'utilitza en els mitjans de comunicació escrits durant dos períodes històrics diferents. Aquestes etapes tenen dos elements en comú. Per un costat, un canvi de perspectiva i d'usos lingüística deguts a la publicació de documents oficials que normalitzen un model de català comú per a tot el Principat. Per l'altre costat, l'impacte social causat per la difusió d'aquestes normes i la repercussió formada per la falta d'un model de llengua occidental clar per als escriptors. Un tipus de llenguatge que esdevingui un model de llengua estàndard que representi el parlar del territori i, a la vegada, tingui el mateix prestigi social que el model estàndard oriental.

El debat sobre la legitimitat de l'ús de les formes de la llengua pròpies del territori de TE —que Veny (1892) identifica amb el nom de *subdialecte de transició entre les varietats nord-occidental i valenciana*— en la premsa escrita ve de lluny. Si més no, la divisió entre els escriptors que defensaven la llengua del territori i aquells que eren partidaris d'un model comú i uniforme de la llengua va començar quan es van publicar les primeres obres “oficials” que regulaven els usos lingüístics de la llengua catalana. Tant amb la publicació i difusió de les *Normes ortogràfiques* (1913), com amb les de la *Gramàtica catalana* (1918-1932), es buscava establir unes bases que reguessin la llengua catalana.

Actualment, però, la situació és ben diferent. Ens trobem en una societat que encara viu amb les repercussions de la Guerra Civil i l'estabilitat del català és un dels elements que va sortir més perjudicat, sobretot per a la comunitat lingüística de les TE. Després de la guerra es van tornar a implantar poc a poc les normes de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i, com a conseqüència de la interpretació errònia de les normes, els mitjans de comunicació comarcals han establert un model de llengua basat en l'estàndard oriental. Tot i que durant els darrers anys hi ha hagut un bon nombre de lingüistes i literats que han defensat la genuïtat de molts dels usos lingüístics autòctons en el registre estàndard, sobretot en l'àmbit periodístic, la lluita per la implantació, la consolidació i

l'ús d'un estàndard occidental és, avui dia, una “batalla lingüística” que encara no s'ha guanyat.

1.1. Objectius

Amb aquest treball es busca analitzar la repercussió que els processos de normativització i normalització lingüística del català han produït en la creació i difusió d'un estàndard occidental que es pugui aplicar en els mitjans de comunicació de TE, sobretot en la premsa escrita. Per tal de complir amb aquest objectiu, s'analitzarà l'impacte que la publicació d'obres normalitzadores ha tingut en els dos espais temporals següents: els primers trenta anys del segle XX i l'actualitat.

El primer període, comprès entre els anys 1915 i el 1935, es caracteritza per l'intent de normativitzar i normalitzar la llengua catalana i per la difusió de les primeres obres fundacionals de les normes de l'IEC. Els objectius específics que m'he plantejat per aquesta part són els següents: analitzar com evolucionen els trets de la llengua de la premsa escrita durant aquests anys, detectar com s'han anat aplicant les noves normes i, finalment, estudiar quines actituds adopten els escriptors amb l'aplicació de les normes.

El segon, del 2016 a l'actualitat, destaca per la modificació de les normes originals i per la publicació de la normativa oficial de la llengua catalana: la *Gramàtica de la llengua catalana (GIEC)* i l'*Ortografia catalana (OIEC)* de l'IEC. Per aquest apartat, s'han marcat els objectius següents: avaluar la repercussió i l'aplicació de les noves normes de la *GIEC* i de l'*OIEC* en els mitjans de comunicació escrits de TE, estudiar la presència del model de l'estàndard nord-occidental del català i, finalment, comprovar si les actituds dels periodistes, pel que fa a les normes, s'assemblen a les de la primera etapa.

1.2. Motivació

La motivació que m'ha impulsat a endinsar-me en aquest tipus d'investigació es podria dividir en tres influències diferents. En primer lloc, per qüestions d'identitat lingüística i de pertinença territorial. M'he criat a la ciutat de Tortosa, per tant, parlo el tortosí o, acadèmicament, el subdialecte de transició entre les varietats nord-occidental i valenciana. Sempre m'ha fascinat la parla del meu territori, especialment els usos que

en fan els més grans, i he tingut curiositat per voler-ne saber més cada dia; i amb això ve la segona influència: el Treball de Recerca.

Durant l'últim curs de batxillerat, vaig fer un Treball de Recerca sobre *La Zuda: Revista cultural il·lustrada*, una de les publicacions culturals tortosines més importants a TE durant els primers trenta anys del segle XX. Tot i no haver-me pogut endinsar gaire en l'estudi dels usos lingüístics dels col·laboradors i la seva evolució personal a la revista, em van sobtar molt les actituds que alguns d'ells tenien a l'hora d'aplicar les normes als seus textos. Els escriptors més radicals, com Ramón Vergés Pauli, defensaven activament la llengua local i lluitaven perquè tingués el mateix prestigi que el “català que es parlava” (Estrampes, 2009) a Barcelona en aquella època. Eren la màxima representació del *tortosinisme*¹. Amb aquest estudi vaig adquirir l'última influència: l'amenaça al prestigi i la defensa del meu dialecte.

Tal com defensa Castellà (2018): “[...] ara, si fem una mirada als decennis precedents, [...] les actituds lingüístiques de molts dels habitants d'aquesta comarca (i de les Terres de l'Ebre en general) han tendit cap a dos pols. Per un costat, l'autoodi, pel fet de considerar la pròpia varietat com a no correcta i, per tant, no adequada per a usos formals. [...] No era infreqüent percebre un sentiment d'infravaloració respecte a la resta de Catalunya, provocat no exclusivament per diferències dialectals sinó també -i sobretot- per la deixadesa històrica d'aquestes comarques meridionals del Principat pel que fa a serveis i a infraestructures bàsiques. [...] Per l'altre costat, la segona actitud a què al·ludim és una reacció aparentment oposada a l'autoodi, que en aquest cas ha estat descrita tradicionalment com a tortosinisme. Es resumeix en una sentència que encara avui és possible de sentir en gent gran: “tortosins, ni catalans ni valencians” (p. 23).

Si més no, actualment abunda més l'*autoodi* que descriu Castellà que el *tortosinisme* ja que tant en el món de l'educació com en el dels mitjans de comunicació comarcals es tendeix a utilitzar un model de llengua que no representa els usos lingüístics del territori

¹ Moviment identitari representat amb les paraules següents: “Som tortosins y res mes que tortosins [...] perquè hasta en lo parlá mos diferenciem dels demás pobles, tenint una llengua riquíssima, dolça com la mel, [...] perquè súbdits lleals d'Espanya, la mare patria, ham sigut sempre lliures y no volem se ni catalans ni valencians, sino tortosins, avuy mes que ahí, y demá mes que avuy” (Vergés Pauli, 1909, p. 116).

perquè es creu que no són “prou formals” o “prou correctes” per fer-los servir en un context estàndard. Com a conseqüència, la major part dels usuaris, quan es troben en un context on han d'utilitzar la variant estàndard, s'inclinen pels usos propis de la varietat oriental. Aquest fet marca la meua tercera i última motivació: demostrar que un model de llengua estàndard occidental és possible i tan vàlid com l'estàndard oriental i que aquesta variant no s'ha de reservar únicament per a registres col·loquials.

2. MARC TEÒRIC: EL MODEL DE LLENGUA

El model de llengua d'aquest estudi es pot dividir en tres eixos d'especialitat de la lingüística: la normalització i normativització del català, l'estandardització i la dialectologia (concretament de l'aplicada a la variant del català nord-occidental que es tracta). A més, s'ha de tenir en compte com es relacionen aquestes tres variants d'estudi en el context que s'està investigant.

2.1. IEC i Pompeu Fabra: impulsors de la normalització i normativització lingüística

Pompeu Fabra, juntament amb l'IEC, són considerats els impulsors del procediment d'unificació de la llengua catalana a través de la publicació de documents de caràcter normatiu que fomentaven tant la normalització com la normativització lingüística. Castellà (2018) explica que, segons Badia, l'evolució de la normativa de la llengua es pot dividir en tres etapes. A la primera, que comença a partir dels anys 20, es descriuen les bases d'una llengua acadèmica i s'elabora un tipus de català literari. La segona, que es situa als anys trenta, es caracteritza per la difusió del model de llengua catalana com a la “llengua comuna” i la “llengua de tots” i, finalment, l'última en què s'estableix un model de català estàndard.

A principis del segle XX es va crear la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) per tal de garantir el desenvolupament d'unes normes lingüístiques comunes per a tot el Principat. D'aquesta manera, durant els primers 30 anys d'aquest segle, es van crear les obres que farien la funció d'un agent estandaritzador de la llengua i que, posteriorment, es considerarien les precursors de la normativa actual de la llengua catalana.

La primera publicació va ser la de les *Normes ortogràfiques* del 1913 de Fabra. Es van crear amb l'objectiu d'establir un model de normes ortogràfiques fonamentals que acabessin amb la precarietat en la qual es trobava el català en aquell moment. No hi havia cap criteri clar per escriure el català i, com a conseqüència, la llengua gaudia d'un prestigi inferior pel fet que no tingués cap codi unificat per plasmar la llengua escrita. Tal com afirma Fabra (1913) al pròleg de la mateixa obra “*la incoherència i la diversitat de les normes ortogràfiques col·loca avui la llengua catalana en condicions d'inferioritat per a triomfar en la concurrència amb les altres llengües romàniques*”.

La *Gramàtica catalana* (1918-1933) de Pompeu Fabra i l'IEC va ser la segona publicació. Es considera l'obra fundacional de l'actual *Gramàtica de la llengua catalana*. La primera fixa els “*principis bàsics que [permeten] el desenvolupament homogeni del codi escrit*”, Ortega (2016). La gramàtica descriu els principis normatius i els criteris generals de la llengua catalana per bastir els buits normatius del moment. Cal tenir en compte que aquesta gramàtica es va crear a partir dels criteris de l'*Avenç*², per tant, es prioritzava l'ús del català oriental per establir el model de la llengua escrita. Si més no, s'intentava establir un model de llengua que permetés un cert grau de polimorfisme i la inclusió dels trets lingüístics propis de cada dialecte.

Al 1932 es va publicar el *Diccionari general de la llengua catalana*, document que va completar la trilogia normalitzadora i normativitzadora de Fabra i l'IEC. Després de la Guerra Civil, es van publicar documents acadèmics que pretenien continuar la investigació dels buits lingüístics que s'hi trobaven en les obres fundacionals, sobretot pel que fa a la sintaxi. Les obres que gaudeixen de més prestigi i reconeixement entre la comunitat lingüística són les següents: la *Gramàtica del català contemporani* (2002) de Solà et al., la *Gramàtica de la llengua catalana: descriptiva, normativa, diatòpica, diastràtica* (1995) de Badia i *El català* (1984) de Ruaix.

Tanmateix, la llengua catalana encara no tenia una normativa “oficial” i, per això, l'any 2016 l'IEC publica les versions finals de la gramàtica i de l'ortografia de la llengua catalana. La *Gramàtica de la llengua catalana* (GIEC) (2016) de l'Institut d'Estudis

² Revista cultural de Barcelona que entre el 1891 i el 1893 va dur a terme una campanya lingüística amb l'objectiu de crear un model de llengua comú per a tot el territori català. El model de llengua que s'oferia era el *llenguatge que es parlava* a la ciutat de Barcelona. Pompeu Fabra va ser un dels impulsors d'aquest projecte.

Catalans és la primera gramàtica normativa institucional. Tot i que el seu contingut es basa en l'obra fundacional de Fabra, la nova versió estableix nous paràmetres lingüístics més flexibles i va més enllà amb el model composicional i polimòrfic original. Això es deu al fet d'intentar incloure les opcions de les diferents varietats dialectals que es puguin adequar al model de llengua que presenta la gramàtica per tal de donar-los el mateix prestigi que a les formes pròpies del model de l'estàndard general. Tal com especifica la Secció Filològica de l'IEC (2016), aquesta gramàtica, que és a la vegada prescriptiva i descriptiva, té com a objectius “[1] *presentar la norma partint de la descripció gramatical i atenent al marc geogràfic i social i a la dimensió oral i escrita* i [2] *exposar, sense marcar-los, els fets generals, vàlids i concretar en quins parlars i registres són vàlids els restants, prevalen si no s'accepten*” (p. 1).

L'*Ortografia catalana* (2016) de l'IEC, de la mateixa manera que la nova gramàtica, parteix de les bases establertes en l'ortografia fundacional i en renova el contingut original. Inclou les últimes modificacions ortogràfiques aprovades per la Secció Filològica de l'IEC, juntament amb alguns canvis que es van introduir recentment com, per exemple, la reducció del nombre d'accents diacrítics.

2.2. L'estàndard: el model de llengua general

Beltran (1986) estableix una diferenciació entre *llengua*, *parla* i *la norma*. D'una banda, la *llengua* és la part abstracta d'un idioma compartit per una comunitat lingüística; en canvi, la *parla* és l'ús concret que se'n fa d'aquesta llengua segons la situació comunicativa. D'altra banda, *la norma* esdevé el pont d'unió entre la *llengua* i la *parla* ja que defineix un conjunt de normes lingüístiques que regulen els usos de la llengua per la seva adequació en contextos comunicatius concrets. Aquest determinat ús de la llengua es coneix amb el nom de varietat estàndard.

La varietat estàndard és un model de llengua supradialectal que té l'objectiu de facilitar la intercomprensió dels parlants d'una llengua, independentment de la seva procedència geogràfica, social o generacional. Aquest model de comunicació es caracteritza per integrar els elements que estan més acceptats i generalitzats en els diferents dialectes de la llengua i construeix un model nou a l'abast de tothom.

El model estàndard català es basa en les obres normatives de l'IEC i, per tant, en les normes que s'hi estipulen. Aquestes normes inclouen molts trets distintius dels dialectes del català i no es prioritza l'ús de cap de les variants geogràfiques. És per això que l'estàndard es considera un model polimòrfic i composicional de la llengua ja que, mentre que es respecti la norma, es pot adaptar als trets lingüístics de qualsevol dialecte. Si més no, com a conseqüència de la falta de transmissió i explicació de les normes s'acostuma a pensar que el model estàndard i la varietat oriental són la mateixa cosa i que els altres dialectes són inferiors. Aquest fet es deu majoritàriament a que les obres fundacionals prioritzen els usos de la varietat oriental i, a més, perquè s'interpretava el terme *incorrecte* per “d'ús no genuí”, en lloc de “d'ús no adequat en llengua estàndard”, el significat real. Tal com afirma Castellà (2017): “*És important conèixer a fons les varietats geogràfiques de la llengua abans de dictaminar sobre la bondat o no d'unes formes o altres. GIEC cal interpretar des del punt de vista de la normativa tota la informació descriptiva que l'obra proporciona dels diferents dialectes i subdialectes*” (p. 2).

2.3. L'estàndard occidental i els mitjans de comunicació

L'obra *L'estàndard occidental. Una proposta sobre l'estàndard català a les terres del darrer tram de l'Ebre* (1986) de Joan S. Beltran Cavaller i el Curs de llengua *Cruïlla* de J. Panisello i J. Beltran aproximen aquest model d'estàndard que jugui alhora amb les normes de l'IEC i amb les formes lingüístiques del territori de TE. Una proposta que descriuen com a un “*model normatiu que, tot atenuar la distància entre la llengua col·loquial i la varietat estàndard, n'establirà alhora un grau de diferenciació absolutament imprescindible per tal que el model referencial assolisca el prestigi que li és consubstancial*”. Aquestes aportacions van crear uns criteris d'ús del subdialecte de TE en contextos on es necessita utilitzar un llenguatge més acostat a la norma, com seria el cas dels mitjans de comunicació escrits.

Els mitjans de comunicació tant orals com escrits ajuden a consolidar i difondre un model lingüístic concret que receptors interpretaran com al model d'ús del català estàndard. D'aquesta manera, si els mitjans de comunicació de TE difonen un model barcelonitzat, posen a l'usuari en una situació difícil ja que es pot donar a entendre que

la varietat dialectal pròpia del territori no és prou legítima i genuïna com per fer-la servir en un registre més neutre-formal.

L'any 2004 es publica el manual *Català per a periodistes de Terres de l'Ebre* de A. Aragonés, J. Duran i M. Ingla sota l'objectiu d'oferir un model de llengua que establís uns criteris lingüístics per als periodistes de TE i dissoldre els malentesos que hi havia sobre el model estàndard i el dialecte comarcal. Es creia que hi havia una necessitat immediata d'aclarir que no només era correcte el model lingüístic que es proporcionava a TV3 o a qualsevol mitjà de comunicació que basés el seu model lingüístic en la variant oriental, sinó que s'havia de recordar que les formes del dialecte local eren tan adequades al registre estàndard i tan vàlides com les altres. En general, es va detectar una certa reticència per part dels periodistes en utilitzar les formes del subdialecte de transició entre el nord-occidental i el valencià a causa de la idea equivocada que s'ha exposat a l'apartat 2.2. Aquest model es basava en un llenguatge estàndard nord-occidental que revisava el model de llengua dels mitjans de comunicació, tant escrits com orals, i s'ajustava i reconeixia la validesa i la legitimitat dels trets lingüístics de la variant dialectal pròpia del sud del Catalunya. A més, l'obra inclou un apartat on es tracta el tipus de model lingüístic que un periodista hauria de seguir tant per respectar aquesta varietat de l'estàndard com per adequar-se al registre neutre-formal propi de la premsa.

3. CONTEXT

3.1. Context 1913-1933

Abans del 1913 a TE es podien trobar tres grups que es decantaven per un model lingüístic determinat:

- » Els que estaven a favor de la tradició antiga (model medieval) i volien una llengua comuna i vàlida per a tot el territori.
- » Els que tenien com a model els escriptors del Renaixement català³ i afirmaven que l'existència de diferents dialectes els conduïa als vulgarismes.
- » Els partidaris "del català que es parlava al carrer" que defensaven un català unitari i comú per a tot el Principat (solien ser els escriptors procedents de Barcelona).

³ No confondre amb el moviment cultural de la Renaixença del segle XIX.

El 24 de gener de 1913 es van publicar les *Normes ortogràfiques* de l'Institut d'Estudis Catalans. En general, van gaudir d'una bona rebuda excepte per part dels tradicionalistes que es negaven a abandonar el model dels seus antecessors. Concretament a Tortosa, ideològicament es podien distingir entre els tortosinistes i els catalanistes. Pel que fa a la part pràctica, hi havia els antifabristes, defensors de la parla local, i els fabristes, protectors de la unitat de la llengua catalana. Si més no, entre el 1925 i el 1930 molts dels escriptors que abans s'havien oposat als canvis van començar a acceptar i aplicar les normes, almenys ortogràficament.

L'any 1918 Pompeu Fabra va publicar la primera edició de la *Gramàtica catalana* —que es va anar reeditant fins l'any 1933—, un conjunt de normes gramaticals de la llengua catalana que van servir de base per crear posteriorment la *Gramàtica de l'Institut d'Estudis Catalans* (2016), normativa oficial de la llengua catalana. Aragonés (2003) classifica els autors d'aquesta època en tres models diferents segons els usos lingüístics que escollien i la seva evolució lingüística escrita:

- **Model tradicionalista:** en un primer moment empraven l'ortografia tradicional i, amb el temps, la normativa. Si més no, els seus escrits es caracteritzaven per l'ús de la morfologia catalana clàssica o valenciana.
- **Model regionalista:** ortogràficament no tenien gaire clar si fer ús de la normativa o del model tradicionalista i morfològicament es decantaven pel lèxic local.
- **Model fabrià:** produïen escrits amb l'ortografia normativa i morfologia del català literari.

3.2. Context 2016-2018

L'any 2008 Duran et al. van fer l'estudi *El model de llengua a la premsa digital del territori* per determinar les característiques del model lingüístic que es feia servir a la premsa digital de TE i, sobretot, per detectar la freqüència d'ús de les alternatives de l'estàndard autòcton. En aquest estudi es va detectar que els mitjans de comunicació comarcals optaven per la incorporació en els seus textos de les formes pròpies de l'estàndard oriental, enlloc de l'occidental, amb una freqüència d'aparició molt més

elevada a l'occidental. L'any 2017, Duran va tornar a repetir l'estudi, aquesta vegada amb el nom *El llenguatge periodístic en els mitjans digitals ebrencs*, si més no els resultats no variaven gaire ni eren gaire encoratjadors. El mitjà de comunicació digital que més utilitzava l'estàndard nord-occidental era *Comarquesnord.cat*⁴ amb un 39% de freqüència d'ús, un resultat que, tot i ser el més alt en comparació amb els altres mitjans, no arriba ni al 50% d'ús. Aquest factor és conseqüència de la *barcelonització*: l'ús del model estàndard oriental que proporcionen els mitjans de comunicació de Barcelona que tenen més pes al Principal com, per exemple, TV3.

Paral·lelament, l'any 2016 es van publicar la GIEC i l'OIEC amb els canvis que la Secció Filològica de l'IEC havia considerat necessaris. Les modificacions van crear un gran impacte entre la comunitat de lingüistes catalans ja que hi havia algunes normes, com la que té relació amb l'eliminació d'una bona part dels accents diacrítics, que no van ser gaire ben rebudes. Tanmateix, un fet important que cal tenir en compte és la inclusió d'un gran nombre d'alternatives de diferents dialectes que s'adeqüen al model lingüístic que aquestes dues obres volen difondre.

4. METODOLOGIA

La metodologia que s'ha escollit per aquest treball consisteix a fer dos estudis de corpus paral·lels dels dos períodes que s'han descrit, en els quals s'analitza el model de llengua d'alguns mitjans de comunicació escrits de TE. Aquests estudis de corpus s'han dut a terme mitjançant una llista d'ítems —que es pot trobar a l'Annex 3— lingüístics que engloben o bé els trets que tenen una alternativa diferent per a cada estàndard —com, per exemple, l'ús del determinant possessiu tònic *seva* o *seua*—o bé els canvis que s'han inclòs recentment a la norma i els elements que no segueixen les normes de les obres normatives del català. Donat que els trets que s'han detectat en els textos dels dos períodes són diferents, cada estudi presenta unes característiques d'anàlisi concretes que s'especifiquen als apartats corresponents.

⁴ Mitjà de comunicació digital de les comarques dels Ports, del Maestrat i del Matarranya.

4.1. Estudi de corpus 1913-1933

Les mostres d'aquest primer estudi pertanyen a un període de temps força extens (trenta anys en total). Per tant, s'ha decidit fer una anàlisi quinquennal de l'evolució dels usos lingüístics del català escrit de l'època en la premsa per obtenir resultats generals que representin en quina situació es trobava el català a les TE. La llista d'ítems lingüístics s'ha fet tenint en compte les normes ortogràfiques i gramaticals que es van anar publicant i implementant durant els anys i els usos que feien de la llengua dels escriptors.

Com que en aquest període hi ha tres models de llengua ben diferenciats, s'estudiaran paral·lelament els trets lingüístics de cada model i els canvis que experimenten durant el pas dels anys. Per aquest motiu, s'han escollit dos textos de cada model per any estudiat, aproximadament, i s'ha volgut donar una visió global dels resultats centrada més aviat en la qualitat que no pas en la quantitat.

4.1.1. Criteris de selecció de les mostres

Per seleccionar les mostres analitzades, s'ha fet una tria d'alguns dels textos que es van publicar als anys 1915, 1920, 1925, 1930 i 1935 (aproximadament, segons la freqüència de publicació dels autors) a les revistes culturals més importants de l'època. S'ha decidit escollir dos escriptors que representessin cada model de llengua esmentat ja que, en aquella època, la redacció dels articles i del contingut de les revistes i diaris comarcals no es reservava exclusivament a la figura del periodista. Val a dir, però, que els col·laboradors que s'esmentaran a continuació són literats amb nocions de llengua catalana de gran renom al territori. Per tant, els escriptors escollits són els següents:

» **Escriptors del model tradicionalista:**

Ramon Vergés Pauli

Francesc Mestre i Noé

» **Escriptors del model regionalista:**

Joan Moreira i Ramos

Francesc Carreras Candi

» **Escriptors del model fabrià:**

Tomàs Bellpuig i Joy

Joan Baptista Manyà

4.1.2. Descripció de les mostres

Els textos escollits estan inclosos al repertori d'algunes de les revistes i setmanaris més importats de principis del segle XX a les TE. Degut a la variació de la tipologia dels escrits escollits (notícies, relats, cròniques, poemes...), les característiques formals dels textos poden canviar. Tanmateix, es va observar que el model de llengua era el mateix i, per tant, es va optar per mantenir la varietat en lloc d'escollir únicament articles. A continuació apareixen tres graelles amb els articles que s'han escollit de cada model que especifiquen l'any de publicació de la mostra, l'autor i la revista o setmanari de la qual formava part.

MODEL TRADICIONALISTA	
Francesc Mestre i Noé	Ramón Vergés Pauli
1915	<p>Mestre i Noé, F. (1915). Moviment del port de Tortosa en 1865: Matriculats i terrestres. <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i>, p. 158.</p> <p>Vergés Pauli, R. (1915). Fullejant un album de retratos. Héroe tortosí olvidat: Lo borni de cera y la guerra d'Àfrica. <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i>, p. 174.</p>
1920	<p>Mestre i Noé, F. (1920). ¡Som fills del riu! <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i>, p. 123.</p> <p>Vergés Pauli, R. (1922). Tortosa vuitcentista. <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i>, p. 157.</p>
1925	<p>Mestre i Noé, F. (1925). Lo jardí de fora 'l pont de barques. <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i>, p. 169.</p> <p>Vergés Pauli, R. (1926). Fulles de l'història de la Santa Cinta. La</p>

	pilarica y la cinteta no poden anar juntes. <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i> , p. 145.
1930	Mestre i Noé, F. (1930). La imatge de la Mare de Déu de la Cinta concebuda per Querol. <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i> , p. 99. Vergés Pauli, R. (1930). ESPURNES DE LA LLAR: Vida social tortosina :: Lo famós «Club Recreatiu» :: Los Gonzàlez en la intimitat :: Contalles i anècdotes VII. <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i> , p. 8.
1935	Vergés Pauli, R. (1932). ESPURNES DE LA LLAR. Costums populars que desapareixen: Les carreres de cavalls. <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i> , p. 114. Mestre i Noé, F. (1933). Los jardins públic del Rastre. <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i> , p. 3.

Taula 1: Descripció model tradicionalista

MODEL REGIONALISTA		
	Joan Moreira i Ramos	Francesc Carreras Candi
1915		Carreras, F. (1915). Alquezar sots domini dels prelats de Tortosa. <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i> , p. 12. Moreira, J. (1919). Himne a la Santa Cinta. <i>El Restaurador</i> , p. 1.
1920		Carreras, F. (1918). Ilesca. <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i> , p. 85. Moreira, J. (1920) Tipos i coses tortosines: Ideal xirin-xina... <i>Correo de Tortosa</i> , p. 1.
1925		Carreras, F. (1924). Fragment del discurs inaugural del curs 1922-23.

	<p><i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i>, p. 57.</p> <p>Moreira, J. (1924). Tipos i coses tortosines: Les coses en regla... <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i>, p. 1.</p>
1930	<p>Carreras, F. (1929). Segle XIV: Conservació de les boscuries a Tortosa. <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i>, p. 71.</p> <p>Moreira, J. (1930). Garramanxos de coses i tipos tortosins: La professo de dumenge de rams. <i>Heraldo de Tortosa</i>, p. 1.</p>
1935	<p>Moreira, J. (1933). Garramanxos de coses i tipos tortosins: Del safareig al estenedó. <i>Heraldo de Tortosa</i>, p. 1.</p>

Taula 2: Descripció model regionalista

MODEL FABRIÀ	
	Tomàs Bellpuig i Joy Joan Baptista Manyà
1915	<p>Bellpuig i Joy, T. (1911). Lo nostre Beat. <i>El Restaurador</i>, p. 1.</p> <p>Manyà, J. B. (1917). La Eucaristía al Salm XXI. <i>El Restaurador</i>, p. 3.</p>
1920	<p>Bellpuig i Joy, T. (1919). <i>El procés de Jesús i la teología mosaica</i>. <i>El Restaurador</i>, p. 185.</p> <p>Manyà, J. B. (1920). Nit d'ànimes: La pàtria. <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i>, p. 1.</p>
1925	<p>Bellpuig i Joy, T. (1925). Els primers versos. <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i>, p. 28.</p> <p>Manyà, J. B. (1926). Himne per a un Orfeó Tortosí. <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i>, p. 16.</p>

1930	Manyà, J. B. (1929). Les dues Romes. <i>Correo de Tortosa</i> , p. 111. Bellpuig i Joy, T. (1930). La dona tortosina. <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i> , p. 43-46.
1935	Bellpuig i Joy, T. (1932). Or a les brases. <i>La Zuda: Revista cultural il·lustrada</i> , p. 78.

Taula 3: Descripció model fabrià

4.2. Estudi de corpus 2016-2018

Quant al segon estudi, la llista d'ítems es basada en les alternatives lingüístiques que existeixen en els models de l'estàndard del català oriental i el de l'occidental (per veure la llista, vegeu Annex) per veure quin model d'estàndard predomina en la premsa comarcal. A més, també s'han inclòs alguns ítems relacionats amb els canvis i la incorporació de normes per veure si les han aplicades o es dona prioritat als usos anteriors.

El període de temps d'aquesta part és de dos anys i, per tant, més curt que el del primer estudi. L'estudi que s'ha dut a terme és de tipus quantitatiu ja que s'han escollit dos mitjans de comunicació escrits de TE i s'ha analitzat la freqüència d'aparició dels ítems lingüístics esmentats durant aquest període de dos anys per tal de veure si els percentatges d'ús canvien.

4.2.1. Criteris de selecció de les mostres

De tots els mitjans de comunicació escrits que hi ha a les TE, s'ha optat per l'anàlisi de dos dels diaris més coneguts del territori: el *Més Ebre* i l'*Aiguaita*. El *Més Ebre* és un dels setmanaris més llegits de TE —actualment disponible tant en paper com en format digital— amb una audiència aproximada de 48.000 lectors, segons les dades proporcionades per l'EGM Baròmetre de Catalunya l'any 2015. Pel que fa a l'*Aiguaita*, és un diari digital de TE que forma part del diari digital català *Naciódigital*.

Els criteris que s'han seguit per escollir aquestes publicacions es poden dividir en dos camps: la disponibilitat d'accés i les influències que reben del lloc on s'originen. D'una

banda, els dos són diaris gratuïts i de lliure accés, cosa que facilita el procés de recerca. D'altra banda, *Més Ebre* s'edita a la ciutat de Tortosa i forma part del *Grup Més Ebre*⁵. Aquest fet provoca que, de la mateixa manera que els diaris amb què col·labora, utilitza un model de llengua majoritàriament oriental (Duran, 2017; sobre el model de llengua utilitzat a *Ebredigital*). Si més no, l'*Aguaita* s'origina a Sant Carles de la Ràpita i, degut a la seva localització força fronterera, rep influències del valencià.

4.2.2. Descripció de les mostres

Les mostres analitzades comprenen els articles publicats des de l'abril del 2016 fins l'abril del 2018 dels dos diaris. Per consultar els textos descrits, veure l'Annex.

5. ESTUDI 1913-1934

En aquest estudi s'ha fet una comparació dels usos lingüístics dels tres models de l'època amb les normes lingüístiques establertes per les *Normes ortogràfiques* i la *Gramàtica catalana*. L'apartat 5.1. inclou els fragments de les normes —dividits per documents en què s'han publicat i tipus de categoria lingüística que descriuen— amb les quals s'ha detectat alguna distinció i/o evolució d'usos lingüístics, ja sigui entre les normes i un model lingüístic concret o entre els diferents models.

Els resultats obtinguts s'han agrupat per models lingüístics. Les característiques lingüístiques pròpies de cadascun s'exposen en taules d'usos que fan palesa la seva evolució lingüística. Per plasmar aquesta evolució s'han escollit quatre colors —explicats a través d'una llegenda— que representen la freqüència d'aparició dels ítems lingüístics en els articles analitzats d'un any concret, la qual cosa permet detectar si hi ha hagut canvis de criteris lingüístics amb el pas dels anys. Després de la taula, s'analitza i s'evidencia l'evolució dels usos detectats a la taula i, finalment, es fa una valoració d'aquest primer estudi.

⁵ Grup editorial que col·labora amb *Ebre Digital SL*, empresa que s'ocupa del *Canal Terres de l'Ebre* (mitjà audiovisual líder de TE) i *Ebredigital*, el diari digital de pagament més llegit de les TE.

5.1. Descripció de les normes (1913-1933)

Normes ortogràfiques (1913)

○ **CONJUNCIÓ I**

Norma: *La partícula copulativa provinent de la conjunció llatina et, que els antics escrivien normalment e (jo e tu), serà escrita i (jo i tu), no y (jo y tu).*

○ **L'ÚS DE LA H**

Norma: *“Dins l'ortografia catalana, trobem usades: I. Una h etimològica, h que correspon a una h llatina o a un esperit aspre grec. Ex. home, hipòtesi; II. Una h signe rememoriatiu d'una consonant desapareguda. Ex.: rihent (de ridendo), rahó (de rationem); III. Una h mer signe de pronuncia dissil·làbica. Ex. : atribuir (Rat. attribuere), llehó (llat. leonem); i IV. Una h sense cap valor fònic ni etimològic, escrita darrera de tota c final. Ex. : amich (hat. amicus). D'aquestes quatre hh, continuarà usant-se la primera, la h etimològica; però se suprimirà les altres tres (ja de fet suprimides per un gran nombre d'escriptors); així, no s'escriurà crehenfa, rahó, atihar, etcétera, sinó creença, raó, atiar, etc., ni atribuir, influheix, etc., sinó atribuir, influeix, etc., ni amich, arch, gráfich, etc., sinó amic, arc, gràfic, etc.; però s'escriurà: hábil, habitar, haver [...]” (p. 193).*

○ **L'ÚS DE LA I**

Norma: *“La i asil·làbica darrera de vocal no s'escriurà y sinó i. Ex. : aire [...]” (p. 194).*

○ **ELS ACCENTS**

Norma: *“Quan, per les regles d'accentuació, calgui accentuar gráficament una a, una e oberta o una o oberta, s'emplegarà l'accent greu; en els altres casos, s'emplegarà l'accent agut. S'accentuarán els oxítons acabats en vocal tónica o en vocal tónica seguida d'una s o d'una n. [...] S'accentuarán els paroxítons acabats altrament que en vocal sillábica seguida o no d'una s o d'una n. [...] S'accentuarán tots els proparoxítons. [...]” (p. 199).*

- **PRONOMS ÀTONS**

Norma: “*Se separarà mitjançant un guionet el verb dels pronoms àtons afixats. Ex. : donar-me, enviar-nos, rentar-te, mirar-nos, recordar-se, comprar-lo, escoltar-la, entendre-la, fer-los, cosir-les, escriure-les, dir-li, [...]*” (p. 202).

- **PER A**

Norma: “*No s'escriurà pera sinó per a*” (p. 202).

Gramàtica catalana (1918)

MORFOLOGIA

MORFOLOGIA NOMINAL:

- **L'ARTICLE**

Norma: “*L'article masculí és el. [...] Una altra forma de l'article masculí és lo (plural los), que el llenguatge de Barcelona no usa sinó en alguna frase feta [...]*” (p. 161).

- **PRONOMS PERSONALS**

Norma: “*El pronom personal posseeix formes fortes o accentuades i formes febles o no accentuades. Les formes fortes són : jo, mi, nosaltres; tu, vosaltres; ell, ells, ella, elles; si; — vós*” (p. 174).

Norma: “*Els pronoms personals febles són : em, ens, et, us, es, el, els, la, les, li, ho, en, hi. Els pronoms de primera i segona persona em, ens, et i us, i en reflexiu es, són acusatius i datius, i, per tant, es poden usar com a complements directes i com a complements indirectes*” (p. 174).

- **EL SUBSTANTIU: EL NOMBRE**

Norma: “*Hi ha, però, un nombre considerable de noms acabats en vocal forta els quals formen llur plural afegint simplement una s al singular [...]. Ens quants noms en e feble posseeixen, al costat del plural en es, un plural arcaic en ens. Són : home, orfe, orgue, cove, lo marge, terme, jove, verge, ase, rave, freixe*” (p. 165).

○ ELS DEMOSTRATIUS

Norma: “*Els adjectius demostratius són: aquest, aquesta; aquests, aquestes aqueix, aqueixa; aqueixos, aqueixes aquell, aquella; aquells, aquelles. V. § 99, ací i aquí. 30 Notem l’existència de est i eix, equivalents a aquest i aqueix. Com a pronoms, ultra aquest, aqueix i aquell, tenim els neutres açò, això i allò*” (p. 191).

○ ELS POSSESSIUS

Norma: “*Els adjectius possessius són: meu, meva; meus, meves; teu, teva; teus, teves seu, seva; seus, seves nostre, nostra; nostres, nostres vostre, vostra; vostres, vostres; llur, llur, llurs, llurs. Els femenins antics de meu, teu i seu són mia, tua i sua, que la llengua moderna ha reemplaçat per meva, teva i seva o meua, teua i seua (dialectals)*” (p. 149).

MORFOLOGIA VERBAL:

Aclariment de les normes: *En els §§ 71 i següents consignem, — escrites de versaletes i entre claudàtors, — les formes antigues caigudes en desuetud en el català central, però emprades encara pels escriptors de 5 determinades regions de llengua catalana (València, Mallorca, &.). Notem, però, que, si no és en els paradigmes dels verbs regulars, hi deixem de consignar aquelles formes arcaiques o dialectals que sols difereixen de les del català central per les desinències a, es i en en lloc de i, is i in del present de subjuntiu io (per ex. : siga, sigues, siguen) o per les desinències es, em, eu i en en lloc de is, im, iu i in de l'imperfet de subjuntiu (per ex.: absolguesses, absolguéssem, absolguésseu, absolguessen). No hi consignem, així mateix, les formes en am i au per ern i eu en el present d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació i per 15 em i eu o ini i in en el de subjuntiu dels verbs de la segona i tercera conjugacions (per ex. : amain, arum d'indicatiu; vulgam , vulgau de subjuntiu).*

○ PRESENT D'INDICATIU

Norma: “*Pertanyen a la tercera conjugació els verbs que fan el present d'infinitiu en -ir, llevat dir, que pertany a la segona. La gran majoria dels verbs de la tercera conjugació es conjuguen segons el següent model: Pres. d'ind. : sing. 1 serveixo [SERVESC], 2 serveixes, 3 serveix; pl. 1 servim, 2 serviu, 3 serveixen*” (p. 223).

○ **IMPERFET DE SUBJUNTIU**

Norma: “Pertanyen a la tercera conjugació els verbs que fan el present d'infinitiu en -ir, llevat dir, que pertany a la segona. La gran majoria dels verbs de la tercera conjugació es conjuguen segons el següent model: Imperf. de subj. : sing. 1 servís, 2 servíssis [SERVISSÉS], 3 servís; pl. 1 servíssim [SERVÍSSEM], 2 servíssiú [SERVÍSSEU], 3 servíssiú [SERVISSÉN]” (p. 224).

○ **PARTICIPI PASSAT**

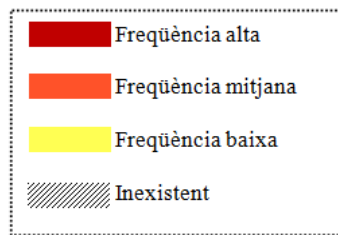
Norma: “Verbs de radical en ix. Són créixer, merèixer, néixer (o nàixer), conèixer, parèixer. [...] Participi passat: crescut, f. crescuda. [...] Es conjuguen segons aquest model: créixer, merèixer i llurs compostos” (p. 222).

5.2. Dades per grups d'autors

5.2.1. Model tradicionalista

MODEL TRADICIONALISTA					
USOS	1915	1920	1925	1930	1935
Conjugació y	Red	Orange	Yellow	Diagonal	Diagonal
Grafia h (ch)	Red	Red	Orange	Yellow	Diagonal
Ús de la grafia i/ y	Red	Red	Orange	Yellow	Diagonal
Normes d'accentuació	Diagonal	Diagonal	Diagonal	Yellow	Orange
Pronoms units al verb	Red	Orange	Yellow	Diagonal	Diagonal
Fusió de paraules	Red	Red	Red	Red	Red
Article definit lo/los	Red	Red	Red	Red	Red
Pronom mos	Red	Red	Red	Red	Red
Pronom natros	Red	Red	Red	Red	Red
Demostratius este/eixe	Red	Red	Red	Red	Red
Possessiu seua/seues	Red	Red	Red	Red	Red
Present indicatiu -eix → -ix	Red	Red	Red	Red	Red
Imperfet de subjuntiu: -ís → -igués	Red	Orange	Yellow	Diagonal	Diagonal
Confusió de grafies	Red	Red	Red	Red	Red
Accents diacrítics	Diagonal	Diagonal	Diagonal	Diagonal	Diagonal
Contracció de mots	Red	Red	Red	Red	Red
Emmudiment de la "r" i substitució per un accent tancat	Red	Red	Red	Orange	Orange
Elisió de vocals i substitució per un apòstrof	Orange	Yellow	Diagonal	Diagonal	Diagonal

Taula 4: Dades model tradicionalista

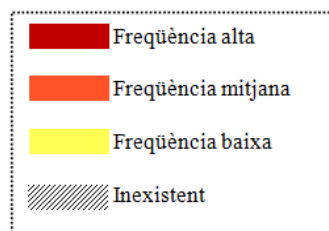

Il·lustració 1: Llegenda de freqüències

5.2.2. Model regionalista

MODEL REGIONALISTA					
USOS	1915	1920	1925	1930	1935
Conjugació <i>y</i>	Alta	Mitjana	Baixa	Inexistent	Inexistent
Grafia <i>h</i> ("ch")	Alta	Alta	Alta	Mitjana	Inexistent
Ús de la grafia <i>i / y</i>	Alta	Inexistent	Inexistent	Inexistent	Inexistent
Normes d'accentuació	Inexistent	Inexistent	Inexistent	Mitjana	Mitjana
Pronoms units al verb	Alta	Mitjana	Baixa	Inexistent	Inexistent
Fusió de paraules	Alta	Alta	Mitjana	Baixa	Inexistent
Article definit <i>lo/los</i>	Alta	Alta	Alta	Alta	Alta
Pronom <i>mos</i>	Alta	Alta	Alta	Alta	Alta
Pronom <i>natros</i>	Alta	Alta	Alta	Alta	Alta
Demostratiu <i>este/eixe</i>	Alta	Alta	Alta	Alta	Alta
Possessiu <i>seua/es</i>	Alta	Alta	Alta	Alta	Alta
Present indicatiu <i>-eix</i> → <i>-ix</i>	Alta	Alta	Alta	Alta	Alta
Imperfet de subjuntiu: <i>-ís</i> → <i>-igués</i>	Alta	Alta	Mitjana	Inexistent	Inexistent
Confusió de grafies	Alta	Mitjana	Baixa	Inexistent	Inexistent
Accents diacrítics	Inexistent	Inexistent	Inexistent	Inexistent	Inexistent
Contracció de mots	Alta	Alta	Alta	Mitjana	Baixa
Emmudiment de la "r" i substitució per un accent tancat	Alta	Alta	Alta	Alta	Alta
Elisió de vocals i substitució per un apòstrof	Alta	Mitjana	Inexistent	Inexistent	Inexistent

Taula 5: Dades model regionalista

Il·lustració 2: Llegenda de freqüències

5.2.3. Model fabrià

MODEL FABRIÀ					
USOS	1915	1920	1925	1930	1935
Conjugació <i>y</i>	■	■	■	■	■
Grafia <i>h</i> (<i>ch</i>)	■	■	■	■	■
Normes d'accentuació	■	■	■	■	■
Pronoms units al verb	■	■	■	■	■
Fusió de paraules	■	■	■	■	■
Article definit <i>lo/los</i>	■	■	■	■	■
Pronom <i>mos</i>	■	■	■	■	■
Pronom <i>natros</i>	■	■	■	■	■
Demostratius <i>este/a</i>	■	■	■	■	■
Possessiu <i>seua/es</i>	■	■	■	■	■
Present indicatiu <i>-eix</i> → <i>-ix</i>	■	■	■	■	■
Imperfet de subjuntiu: <i>-ís</i> → <i>-igués</i>	■	■	■	■	■
Confusió de grafies	■	■	■	■	■
Accents diacrítics	■	■	■	■	■
Contracció de mots	■	■	■	■	■
Emmudiment de la <i>r</i> i substitució per un accent tancat	■	■	■	■	■
Elisió de vocals i substitució per un apòstrof	■	■	■	■	■

Taula 6: Dades model fabrià

■	Freqüència alta
■	Freqüència mitjana
■	Freqüència baixa
■	Inexistent

Il·lustració 3: Llegenda de freqüències

5.3. Descripció de les dades

Normes ortogràfiques (1913)

○ **CONJUNCIÓ I**

Tant al model tradicionalista com al regionalista, l'any 1915 s'aprecia una freqüència d'aparició molt elevada de la conjunció castellana *y*. Tanmateix a partir dels anys 20 es comença a utilitzar molt menys i es substitueix el seu ús per la conjunció catalana *i*. En aquest cas, s'aprecia l'aplicació progressiva de la norma ortogràfica que defineix les característiques formals d'aquesta conjunció copulativa. En el model fabrià, en canvi, la conjunció *i* apareix inclosa a les primeres publicacions.

○ **L'ÚS DE LA H**

Els usos de la *h* etimològica i el de la *h* com a mer signe de pronúncia disil·làbica es tenen clars des del principi. Per tant, els casos que no segueixen la norma i que s'han detectat al llarg dels anys són a causa de l'aparició d'una *h* darrera de qualsevol *c* que aparegués a final de mot. D'aquesta manera, en l'estudi del 1915 del model tradicionalista i del regionalista s'observa un gran nombre de mots que s'escriuen seguint aquestes característiques com, per exemple *antich*, *march*, *cárrech* i *amich*. Si més no, a partir dels anys 20 es detecta la desaparició d'aquest ús i, conseqüentment, l'assoliment de la norma gramatical. En el cas dels fabrians, l'aparició de la *h* etimològica és inexistent.

○ **L'ÚS DE LA I**

En els models tradicionalista i regionalista, l'any 1915 es detecta una freqüència molt alta d'aparició de la *y* en lloc d'una *i* quan és asil·làbica i apareix darrera d'una vocal. Per tant, és comú trobar-se amb mots com *rey*, *may* i *avuy* al contingut dels articles publicats durant aquest any. Tanmateix, a partir de l'any 1920 aquesta *y* —que apareix per influència de la llengua castellana— desapareix completament i es substitueix per l'ús de la *i*, tal com estableix la norma. En el cas dels fabrians, no es detecta l'aparició d'aquest ús lingüístic.

○ **ELS ACCENTS**

Durant els primers trenta anys els escriptors tradicionalistes i regionalistes opten per seguir les normes ortogràfiques del castellà i, com a conseqüència, els accents de totes les vocals són aguts (´). Els fabrians, però, comencen a aplicar les normes progressivament a partir de l'any 1915.

Les *Normes ortogràfiques* especifiquen que, en els casos en què la *a*, la *e* oberta i la *o* oberta han de portar accent, es plasmarà a través d'un accent greu (˘). Aquesta norma es començarà a posar en pràctica —només en els casos dels regionalistes i dels tradicionalistes— a partir dels anys 30, tot i que amb diferents freqüències d'ús que van augmentant al voltant del 1935.

○ **PRONOMS ÀTONS**

La norma assenyala que els pronoms àtons s'escriuen separats del verb a través d'un guionet (-). Si més no, els models tradicionalista i regionalista no comença a aplicar-la fins el 1925, aproximadament, any en què es nota una disminució molt gran de l'aparició d'exemples com *escolteume* i *recordemos* en els textos i es va introduint l'ús del guionet. El model fabrià, en canvi, opta per l'ús del pronom *ens* des d'un primer moment.

○ **PER A**

La preposició *per a* es sol escriure en un sol mot fins l'any 1920, en el cas dels fabrians, i al voltant del 1925-1930 en el dels tradicionalistes i dels regionalistes, moments en què aquest ús desapareix per a cada model. D'aquesta manera, durant els primers anys l'aparició de formes com *pera* i *peral* és força freqüent, tot i que a partir de l'any 1920 aquesta freqüència comença a disminuir.

○ **ALTRES USOS**

Tot i que es va decidir centrar l'anàlisi en les normes ortogràfiques que ja s'han exposat per qüestions de freqüència d'aparició i per usos constants d'un mateix element, també s'han detectat altres elements que no segueixen la norma i s'ha cregut adient esmentar-los. La major part aquests usos lingüístics desapareixen al voltant del 1920-1925 i només en els models tradicionalista i regionalista, època en la qual decideixen implementar moltes de les normes que s'estableixen a la normativa.

- » **Emmudiment de la r final i substitució per un accent agut.** Durant els primers vint-i-cinc anys apareixen mots que haurien d'acabar amb una *r* final i, en lloc de la grafia, s'inclou un accent a la vocal precedent. És per això que és molt comú trobar paraules com *llegí* (*llegir*), *milló* (*millor*) o *consellé* (*conseller*). Aquesta característica apareix amb una alta freqüència fins l'any 1925 i, a partir d'aquest any, va minvant.
- » **Elisió de vocals i substitució per un apòstrof.** Els articles dels anys 1915 i 1920 presenten mots com *entre'ls* (*entre els*), *sempre's* (*sempre es*) que s'han format mitjançant l'elisió de la primera vocal del segon mot. L'any 1925 ja no es detecta la presència d'aquest ús lingüístic.
- » **Confusió de grafies.** Com a conseqüència de la semblança fònica d'algunes grafies i de la manca d'una norma clara per determinar quina grafia representa cada so, durant el 1915 i el 1920 apareixen moltes paraules que s'escriuen amb una grafia que no els correspon com, per exemple, *alsar* (*alçar*), *comers* (*comerç*) o *sab* (*sap*).

Gramàtica catalana (1918)

MORFOLOGIA

MORFOLOGIA NOMINAL:

○ L'ARTICLE

L'article definit masculí per excel·lència per a tot els models és el *lo*. La norma recomana l'ús de l'article *el*, tanmateix, tot i que a partir dels anys 20 la situació canvia. Quant als tradicionalistes i als regionalistes, comencen a emprar l'article *el* en petita mesura, no obstant, l'article *lo* té una freqüència d'aparició molt alta. Els fabrians, en canvi, s'adapten totalment a la norma a partir de l'any 1930.

○ PRONOMS PERSONALS

Les normes gramaticals del 1918 no recullen la variant *natros* per al pronom personal fort de primera persona del plural i només donen l'opció *nosaltres*. Els models tradicionalista i regionalista opten pel pronom *natros* en tots els escrits seleccionats

durant el període de temps descrit, per tant, en aquest cas no s'adapten a la norma. Pel que fa al pronom personal feble *ens*, els escriptors també tenen preferència per la variant nord-occidental *mos*. A la norma només apareix el pronom *ens*, si més no, aquest ús no es posa mai en pràctica. Els fabrians no fan ús de cap d'aquestes dues variants i s'adapten a la norma des del començament.

○ **EL SUBSTANTIU: EL NOMBRE**

Quant a l'escriptura del nombre dels substantius, en el model tradicionalista i en el regionalista s'opta des del 1915 fins al 1935 per l'ús de la variant dels plurals amb *n* etimològica. Per aquest motiu, es poden detectar mots com *hòmens* i *jòvens*, que són les paraules que apareixen més freqüentment. En el cas del model fabrià, no es registra aquesta característica del plural.

○ **ELS DEMOSTRATIUS**

Tant en el cas dels tradicionalistes com dels regionalistes, els demostratius de proximitat sempre es mantenen entre les variants del masculí singular *este* i *eixe*. Tanmateix, els fabrians només opten per l'ús d'*este*, el qual desapareix a partir de l'any 1920 i es substitueix per *aquest*, tal com s'especifica a les *Normes ortogràfiques*.

○ **ELS POSSESSIUS**

El model tradicionalista i el regionalista fan ús de l'opció que la norma descriu com a "dialectal" dels possessius tònicos femenins (*seua*, *seues*). La freqüència d'aparició d'aquest pronom és molt alta durant tota l'època analitzada; en canvi el model fabrià segueix una altra tendència. L'any 1915 es detecta una freqüència d'aparició mitjana dels pronoms *seua* i *seues* que poc a poc, s'aniran substituint per les variant *seva* i *seves* fins la desaparició de l'ús local per excel·lència l'any 1925.

MORFOLOGIA VERBAL:

○ **PRESENT D'INDICATIU**

La norma especifica que no recull les formes dialectals que difereixen de la varietat del català central i, com a conseqüència, descriu que els verbs de la tercera conjugació acabats en *-eix* es conjuguen amb les terminacions *-eix* o *-esc*, en alguns casos. Els escriptors del model tradicionalista i els del regionalista opten per la variant amb

increment i en lloc de mantenir –eix, ho canvien per –ix. Aquest ús el mantenen durant els trenta anys i és per això que es poden trobar als textos formes com *servixo*, *concedixen* o *traixen*. Pel que fa als del model fabrià, només es detecta aquest ús l'any 1915 i posteriorment s'elimina i s'inclou la variant de l'oriental que proporciona la norma.

○ IMPERFET DE SUBJUNTIU

Segons la norma, els verbs de la tercera conjugació fan la flexió verbal amb les terminacions *-ís, íssis/ -isses, -ís, -íssim/ -íssem, íssiu/ -ísseu* i *-issin/ -issen*. Tanmateix, tant els regionalistes com els tradicionalistes fan servir fins l'any 1925 les terminacions d'aquest subdialecte del nord-occidental *-igués, -iguesses, -igués, -iguéssem, -iguésseu* i *-iguessen* i no comencen a adaptar-se a les formes de la norma gramatical fins els anys 30. El fabrià, en canvi, mai fan ús d'aquesta variant i escriuen des dels primers textos amb les variants orientals.

5.4. Valoració dels resultats

Els resultats d'aquest primer estudi mostren que cada model lingüístic té preferència o bé per l'ús del llenguatge comarcal o bé per l'aplicació dels usos normatius. S'ha comprovat que ortogràficament i gramàtica el model tradicionalista i el model regionalista tenen una evolució i opten per un tipus de llengua pràcticament idèntics. Si més no, es creu convenient mencionar que, malgrat no haver fet un estudi del tipus de lèxic que utilitza cada model (lèxic comarcal o lèxic del català general), s'ha detectat que les diferències entre aquest dos models rauen en el tipus de lèxic que escullen a l'hora d'escriure i la ideologia que tenen en relació amb el model de llengua catalana que volen fer servir.

Pel que fa al lèxic, Vergés i Noé, els tradicionalistes, inclouen una gran quantitat i gamma de lèxic local i comarcal en contingut dels seus textos. Els regionalistes Moreira i Carreras, en canvi, incorporen aquest tipus de lèxic juntament amb lèxic català general. El tema relacionat amb la ideologia es ben diferent. Com ja s'ha explicat en apartats anteriors, els tradicionalistes eren molt *tortosinistes*: defensaven ferventment la seva llengua i la tradició literària i afirmaven que no s'adaptarien a les noves normes

“imposades” fàcilment. Els regionalistes, però, eren més escèptics: estaven a favor dels usos locals, si més no, no tenien gaires problemes a l’hora d’aplicar una norma nova.

En general els resultats d’aquest apartat han demostrat el següent: sigui quina sigui la ideologia i la resistència dels escriptors a l’hora d’adaptar-se a les normes, a partir dels anys 30 es detecta una gran acceptació del contingut de la normativa, al menys de les normes relacionades amb l’ortografia. L’ús de les normes gramaticals és més irregular ja que en els casos analitzats es mostren les variants del nord-occidental i, tenint en compte la ideologia dels autors, la seva implementació als escrits publicats és una qüestió més delicada. Val a dir, però, que els resultats d’aquesta part són de caràcter general ja que cada escriptor segueix uns criteris diferents i, tot i que dos escriptors poden pertànyer a un mateix model per les característiques generals dels usos lingüístics, la ideologia, l’any exacte en què comencen a aplicar una norma concreta o la modificació dels seus hàbits d’escriptura poden variar. És per això que els resultats són de caràcter representatiu i evidencien a grans trets l’evolució del subdialecte de transició entre el català nord-occidental i el valencià en la premsa de l’època.

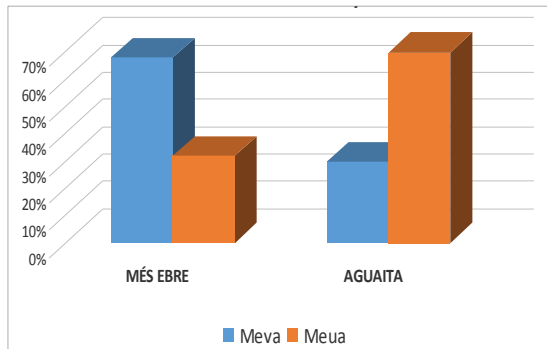
6. ESTUDI 2016-2018

Aquest segon estudi de corpus es centra en la comparació dels resultats obtinguts a partir de l’anàlisi dels usos lingüístics dels diaris *Més Ebre* i *Aguaita*. Els resultats numèrics que s’han obtingut amb les freqüències d’aparició dels ítems lingüístics s’han reduït a percentatges, de manera que ha permès obtenir uns resultats quantitius més afinats. A partir d’aquests percentatges s’han pogut crear unes gràfiques comparatives —les gràfiques individuals dels resultats es poden trobar a l’Annex 1 (*Més Ebre*) i a l’Annex 2 (*Aguaita*) i, a més, també es poden consultar les taules amb la llista d’ítems lingüístics i el càlcul dels percentatges a l’Annex 3— que faciliten la descripció dels usos i el model lingüístics dels articles. A continuació s’exposa la comparació entre els percentatges obtinguts i es fa una valoració general del model de llengua que s’utilitza en aquests mitjans de comunicació escrits.

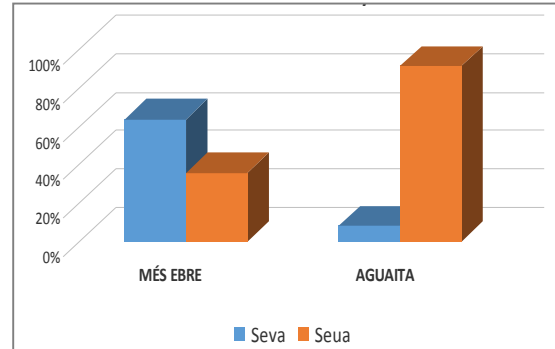
6.1. Dades recuperades i descripció

MORFOLOGIA NOMINAL

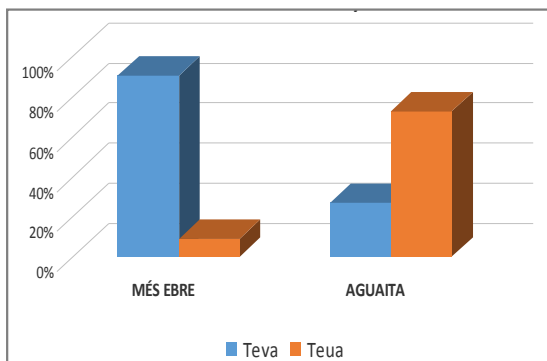
Possessius tònic

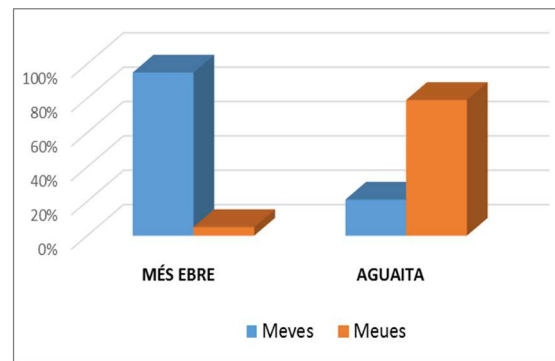
Il·lustració 4: Gràfic *meva/ meua*

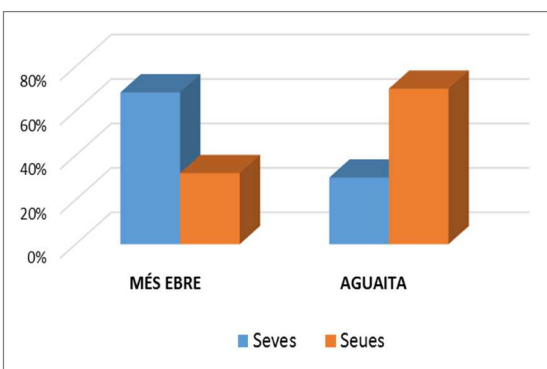
Il·lustració 5: Gràfic *seva/ seua*

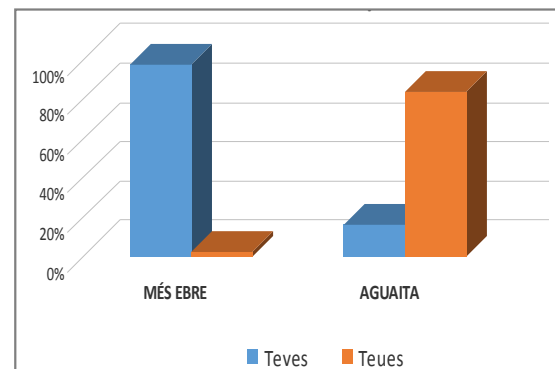
Il·lustració 6: Gràfic *teva/ teua*

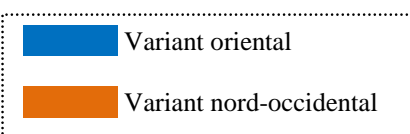
Il·lustració 7: Gràfic *meves/ meues*

Il·lustració 8: Gràfic *seves/ seues*

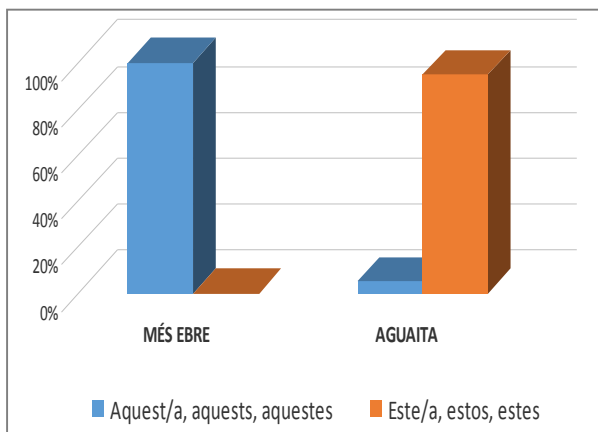
Il·lustració 9: Gràfic *teves/ teues*

Il·lustració 10: Llegendes de variants lingüístiques

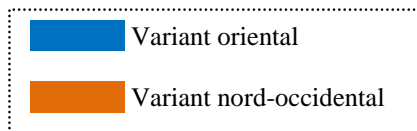
El diari *Més Ebre* presenta un ús significatiu de les formes del possessiu tònic femení singular de primera (*meva*), segona (*teva*) i tercera (*seua*) persona i de les seves respectives formes de plural *meves*, *teves* i *seves*. La majoria de resultats d'aquesta variant oscil·len entre el 60 i el 80% d'ús, per tant, es pot afirmar que *Més Ebre* dona preferència a les opcions orientals que a les nord-occidentals. Tanmateix, s'observa que en el cas del possessiu femení *seva* s'ha obtingut un percentatge inferior al 60% i que, a la vegada, l'ús del possessiu apareix més d'un 30%. *L'Aguaita*, en canvi, mostra els resultats oposats ja que aquests resultats que oscil·len entre 60-80% es deuen al nombre d'ocurrències que s'han obtingut de les variants del nord-occidental *meua*, *teua*, *seua*, *meues*, *teues* i *seues*.

Demostratius de proximitat

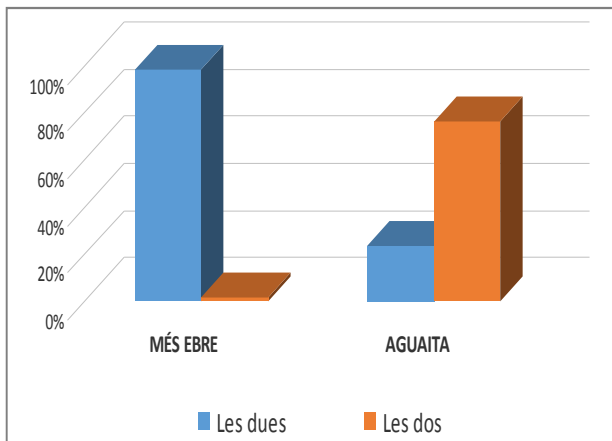
Il·lustració 11: Gràfic demostratiu de proximitat

Els resultats obtinguts amb els demostratius de proximitat són totalment oposats. El diari *Més Ebre* utilitza les variants orientals en masculí i femení, singular i plural *aquest*, *aquesta*, *aquests* i *aquestes* amb més d'un 80%, en canvi, *L'Aguaita* mostra més d'un 80% amb l'ús de les variants nord-occidentals *este*, *esta*, *estos* i *estas*.

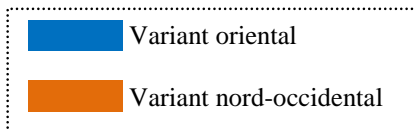
Il·lustració 12: Llegenda de variants lingüístiques

Numerals cardinals

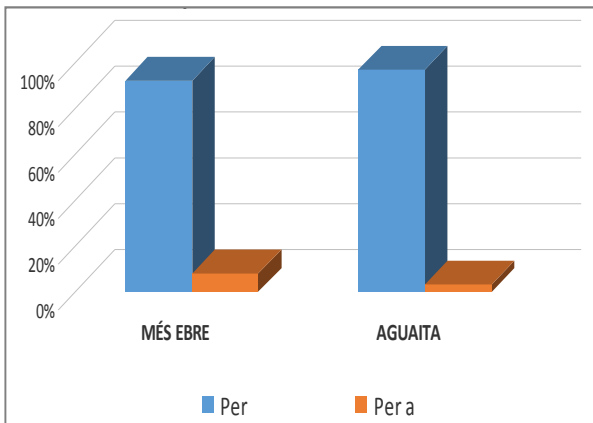
Il·lustració 13: Gràfic numerals

El numeral cardinal *dos* admet flexió de gènere a *dues*. Tot i que els dos usos són correctes, l'opció *dues* s'empra més en contextos formals. *Més Ebre* utilitza la variant *dues* amb més d'un 80%, mentre que l'*Aguaita* mostra més d'un 60% d'ocurrències per al mot *dos*.

Il·lustració 14: Llegenda de variants lingüístiques

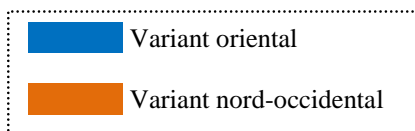
Preposicions

Il·lustració 15: Gràfic preposicions

Els usuaris de la variant de transició entre el nord-occidental i el valencià distingeixen els usos entre les preposicions *per* i *per a*, en canvi altres variants, com l'oriental, només fan servir *per*. Abans de la publicació de la GIEC, es considerava que davant d'un infinitiu amb valor final era preferible

fer servir *per* abans que *per a*, si més no, ara s'accepten les dues formes. Tant el diari *Més Ebre* com l'*Aguaita* segueixen aquesta norma i ho plasma amb més d'un 80% d'ocurrències per a l'opció *per*.

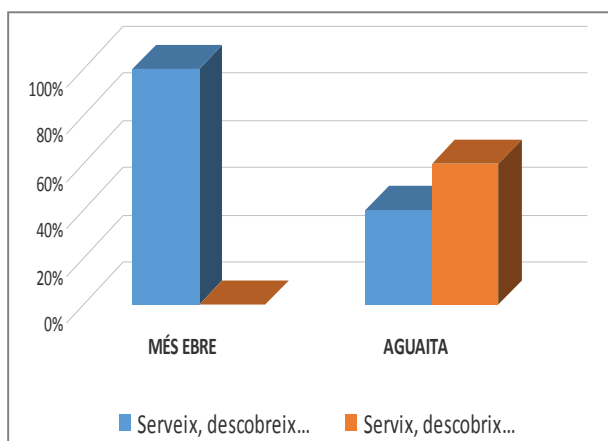

Il·lustració 16: Llegenda de variants lingüístiques

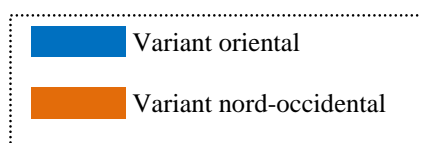
MORFOLOGIA VERBAL

La morfologia verbal del català inclou molts elements que presenten variació i que estan acceptats per la normativa en contextos formals.

Present d'indicatiu

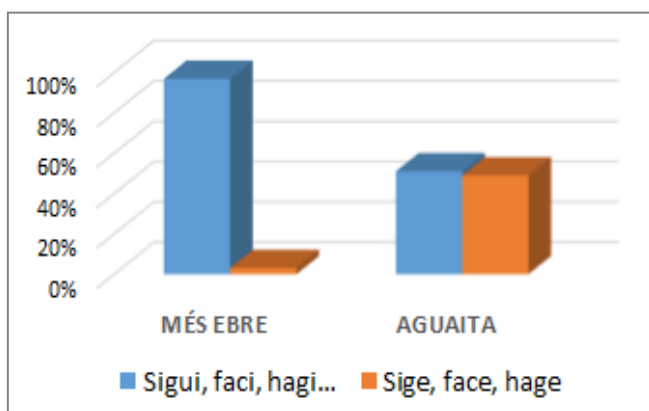
Il·lustració 17: Gràfic present d'indicatiu acabat en -eix

Il·lustració 18: Llegenda de variants lingüístiques

El present d'indicatiu dels verbs amb l'increment *-eix* de la tercera conjugació admet dues variants: l'acabada en *-eix* i l'acabada en *-ix*. El diari *Més Ebre* adopta, amb més d'un 80%, l'ús de la variant oriental *-eix*, en canvi, l'*Aguaita* utilitza en més d'un 20% dels casos la variant *-eix* i en més d'un 40% la variant nord-occidental *-ix*.

Present de subjuntiu

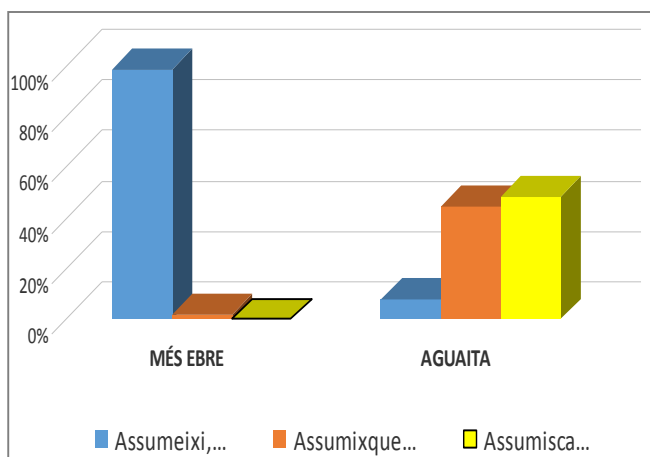

Il·lustració 19: Gràfic present subjuntiu -i / -e

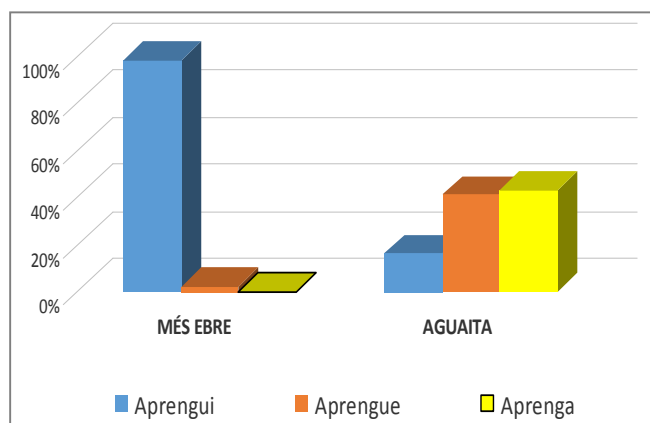
Existeixen dues terminacions a l'hora de conjugar els verbs en present de subjuntiu: la variant acabada en *-i*, pròpia dels parlars del català oriental com, per exemple *sigui*, i la variant acabada en *-e*, característica dels parlars del català occidental. En aquest cas, *Més Ebre* usa la variant amb *-i*,

amb una freqüència de més del 80%. L'*Aguaita*, en canvi, no proporciona una

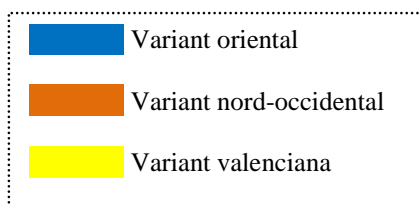
freqüència d'ús tant clara ja que els percentatges mostren un nombre aproximat del 40%

Il·lustració 20: Gràfic present de subjuntiu *-eixi*, *-ixque* i *-isca*.

Il·lustració 21: Gràfic present de subjuntiu *-gui*, *-gue* i *-ga*.

Il·lustració 22: Llegenda de variants lingüístiques

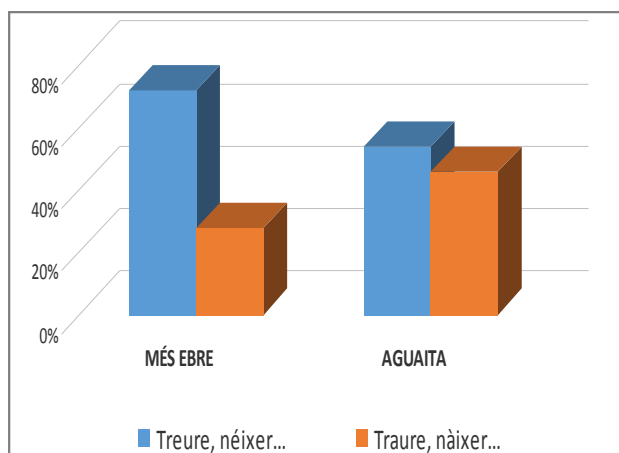
per a les dues variants.

Els verbs amb els increments *-eix* o *-gue* accepten tres tipus de terminacions per al present de subjuntiu: *-eixi/-gui*, *-ixque/-gue* i *-isca/-ga*. Els resultats del *Més Ebre* revelen que en aquest diari només opta pràcticament per l'ús de les variants orientals en *-eixi* i *-gui*, amb més d'un 80%.

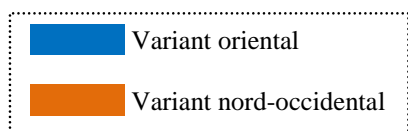
Tanmateix, l'*Aguita* recopila dos usos majoritaris: el de les variants nord-occidentals *-ixque* i *-gue* (al voltant d'un 40%) i el de les variants del valencià *-isc* i *-ga* (amb més d'un 40%). També fa servir, en algun cas, les variants

orientals tot i que amb un percentatge inferior al 20%.

Doble variant en l'infinitiu

Il·lustració 23: Gràfic doble variant en l'infinitiu

Il·lustració 24: Llegenda de variants lingüístiques

Alguns verbs admeten dues variants en el seu infinitiu i l'elecció d'ús d'una opció o l'altra depèn del dialecte al qual pertany l'usuari. El *Més Ebre* reuneix més d'un 60% dels verbs que es classificarien en la variant oriental com, per exemple, *treure* o *néixer*, en comparació amb el 20% d'ocurrències

que inclou de la variant nord-occidental (*traure* o *nàixer*). Quant a l'*Aguaita*, els resultats també evidencien un ús molt més elevat dels verbs en oriental, amb més d'un 40%, a diferència del percentatge de menys del 40% de les variants nord-

occidentals. Si més no, no hi ha una diferència molt gran entre la freqüència d'aparició de les dues opcions.

Accents diacrítics

Tot i que no s'han obtingut suficients mostres per fer una anàlisi de l'aplicació de la nova norma relacionada amb els accents diacrítics, s'ha observat que encara s'accentuen mots com *dona*, quan es tracta de la forma verbal. Si més no, durant els primers mesos del 2018 s'han detectat casos on s'ha emprat la forma verbal sense l'accent diacrític en els dos mitjans, per tant, és una norma que s'anirà fixant a poc a poc.

6.2. Valoració dels resultats

A través dels resultats que s'han obtingut amb aquest estudi, es poden fer les afirmacions següents:

Els diaris que s'han escollit inclouen diferents elements de variació lingüística a la redacció dels seus articles, no obstant cadascun opta per un model de llengua distint. El diari *Més Ebre* utilitza un tipus de llengua on s'incorporen més solucions del català oriental que de l'occidental amb uns percentatges molt més elevats. En el cas de l'*Aguaita* s'ha constatat un ús força alt de les formes del català nord-occidental i un ús mitjà de les valencianes que conviuen amb algunes solucions de l'oriental. En alguns casos puntuals les opcions de l'oriental són més freqüents que les de les variants occidentals —com, per exemple, en les preposicions, la doble variant d'infinitiu i alguns verbs del present de subjuntiu.

Els resultats mostren que la influència de l'estàndard oriental és força elevada en els mitjans de comunicació de TE però que, en molts casos, també es tenen en compte les variants occidentals, per molt petita que sigui la freqüència d'aparició. També s'ha detectat que no existeix una actitud cohesionada a l'hora d'escollir els criteris lingüístics del model de llengua de la premsa de TE perquè, en molts casos, s'ha observat que apareix la variant oriental i l'occidental d'un mateix element al cos d'un article. Aquest fet es pot deure, tal com menciona Castellà, a què no es tenen clars quins usos de la llengua són adequats per a contextos periodístics i, a més, a què no es coneix del tot la normativa de la llengua catalana.

7. CONCLUSIONS

Les conclusions que s'han pogut extreure de les dades obtingudes a través dels estudis de corpus i les seves respectives valoracions es poden dividir en tres eixos diferents: la repercussió de la norma, la difusió del model de l'estàndard nord-occidental i el futur de la llengua catalana a la premsa de TE.

L'impacte de la normalització de la llengua catalana és un aspecte que es fa visible a les dues èpoques. Si més no, les característiques amb què es presenta no són les mateixes. La primera època destaca per l'existència de tres models de llengua ben diferenciats que estaven molt arrelats als diferents corrents del català escrit del territori i les seves respectives evolucions. Aquesta època destaca, principalment, per la inexistència d'una norma comuna i, per tant, la falta d'uns criteris lingüístics comuns per a tots els usuaris

de la llengua. Per aquest motiu, la resistència a l'acceptació de les normes era superior a la qual es donaria actualment ja que va representar un punt d'inflexió molt gran en la història del català.

Tanmateix, l'impacte en la societat actual és força diferent. Els usuaris del segon període ja han acceptat unes normes de la llengua catalana que coneixen ja sigui per tradició d'ús o a través mitjans de difusió de la llengua com la premsa —o els mitjans de comunicació en general. En aquest cas, les controvèrsies han aparegut amb el canvi d'algunes normes, la incorporació d'altres i les opinions manifestades pels usuaris de la llengua. Ara bé, la resistència a l'aplicació d'aquestes normes no es pot comparar amb la del primer període.

Quant a la difusió del model estàndard nord-occidental, durant la primera època es defensava més un model de llengua que fos fidel a les característiques lingüístiques del territori esmentat i, per tant, la freqüència d'aparició dels trets identitaris del territori era molt més alta que la de l'actualitat. Avui en dia, malgrat els intents d'incloure les alternatives occidentals en la premsa sigui en el grau que sigui, es tendeix a fer servir un model més orientat ja que és el tipus de llengua que s'ensenya a l'escola i es veu en la majoria de mitjans de comunicació catalans, orals o escrits. A més, també s'han de tenir en compte les actituds dels periodistes pel que fa a l'ús d'aquesta variant. Sempre s'ha cregut que existeix una barrera lingüística que separa TE amb la resta de la comunitat catalana i que impedeix la difusió d'un model estàndard occidental de llengua. Aquesta situació s'uneix amb els fets que, d'una banda, no es tenen clares les normes de la gramàtica i, d'altra banda, els mitjans de comunicació de TE no s'han posat mai d'acord per concretar un model lingüístic que s'adapti a les normes de l'IEC i s'adeqüi lingüísticament i formalment al context en què es publiquen. Tot això dificulta la definició i l'aparició d'un model comú i unitari del català occidental a la premsa comarcal.

Aquests problemes acosten l'últim punt de les conclusions: el futur de la llengua catalana en els mitjans de TE. Si actualment es prioritzen les variants de l'oriental podria arribar un dia en què l'ús del català occidental desaparegui, com ja ha passat amb molt del lèxic i usos lingüístics comarcals que s'observaven en els textos de la primera època i que actualment o bé no s'inclouen, o bé ja ni es coneixen. Si més no, aquest assumpte no només afecta els mitjans de comunicació ja que el sistema educatiu també

hi està relacionat. Si a les escoles no s'ensenya que les alternatives del català occidental són tan genuïnes i adequades com les del català oriental, els nous usuaris del català creixeran sense saber realment com fer ús del seu dialecte i poc a poc la freqüència d'aparició d'aquests trets lingüístics anirà disminuint. Per concloure, Solà (2009) va fer l'afirmació següent: “*Canviaria totes les gramàtiques i tots els diccionaris per una llengua de carrer viva i activa [...] La llengua no la salvaran ni la gramàtica ni la normativa: la salvarà l'ús*”. Aquesta cita corrobora allò que s'ha explicat fins ara: si els usuaris del subdialecte de transició entre les varietats de l'estàndard nord-occidental i del valencià no salven el seu dialecte i el comencen a emprar en tots els àmbits, ningú més ho farà.

8. BIBLIOGRAFIA

Aragonés, A. (2003). La llengua catalana dels escriptors tortosins de principis del segle XX. In M. À. Pradilla (Ed.), *Llengua i literatura a les comarques de la diòcesi de Tortosa*. (EDICIÓ, p. 384). CIUTAT : Onda edicions.

Aragonés, A.; Duran, J.; Ingla, M. (2004). *Català per a periodistes de les Terres de l'Ebre*. Cossetània Edicions.

Arcos, D. R. (2014). Presència de les varietats dialectals del català als mitjans de comunicació audiovisuals. Recuperat de

https://repositori.upf.edu/bitstream/handle/10230/25249/Ramos_2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Badia i Margarit, A. M. (1995). *Gramàtica de la llengua catalana: descriptiva, normativa, diatòpica, diastràtica*. Barcelona : Edicions Proa.

Beltran, J. S. (1986) *L'estàndard occidental: una proposta sobre l'estàndard català a les terres del darrer tram de l'Ebre*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica.

Cabré, M.T. (2016). De la descripció de la norma: el model de llengua de l'Institut d'Estudis Catalans. En Institut d'Estudis Catalans (ed.), *Gramàtica de la llengua catalana* (1a ed., p. 13-15). Barcelona: IEC.

Cabré, M.T. (2017). L'ortografia, element clau de cohesió i estabilitat de les llengües. En Institut d'Estudis Catalans (ed.), *Ortografia catalana* (1a ed., p. 9-10). Barcelona: IEC.

- Castellà, C. (2017). Los periodistes patixen: El tortosí, la morfologia normativa i l'adequació. Manuscrit inèdit.
- Castellà, C. (2018). *El tortosí del Baix Ebre i l'estàndard: Descripció lingüística, anàlisi i propostes..* Benicarló: Onada Edicions.
- Da Cunha, I. (2016). *El trabajo de fin de grado y de máster: Redacción, defensa y publicación* (3a ed.). Barcelona: Editorial UOC.
- Departament de Cultura. (2017). *Prensa digitalitzada*. Recuperat de <http://xacpremsa.cultura.gencat.cat/pandora/#top>
- DIEC. (1995). Diccionari de la llengua catalana: Pròleg. Recuperat de <http://diec1.iec.cat/diec1/informacio/Proleg.pdf>
- Estrampes, M.; Macià, C. (2009). Actituds dels escriptors tortosins de principi del segle XX davant la polèmica sobre les Normes Ortogràfiques.
- Fabra, P. (2005). Obres completes, Vol.1: Gramàtiques de 1891, 1898, 1912. A cura de Jordi Mir i Joan Solà. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, ECSA/ Edicions 62; València: Edicions 3i 4; Palma: Editorial Moll.
- Ginebra, J. (2017). *La nova normativa de l'Institut d'Estudis Catalans: Guia pràctica*. Tarragona: Publicacions URV.
- IEC-UPF. (2018). Obres completes de Pompeu Fabra en format digital. Recuperat de <http://ocpf.iec.cat/obres/27normes13.pdf>
- Institut d'Estudis Catalans. (2016). Gramàtica de la llengua catalana. Recuperat de https://www.iec.cat/Comunicacio_IEC/dossier_prensa_Gramatica.pdf
- Institut d'Estudis Catalans. (2016). *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: IEC
- Institut d'Estudis Catalans. (2017). *Ortografia catalana*. Barcelona: IEC
- Ministerio de Educación Cultura i Deporte. (2017). *Biblioteca virtual de la prensa històrica*. Recuperat de <http://prensahistorica.mcu.es/es/consulta/busqueda.cmd>
- Oficina de Gramàtica. (2016). Gramàtica de la llengua catalana. Característiques generals. Barcelona. Recuperat de https://www.iec.cat/Comunicacio_IEC/dossier_prensa_Gramatica.pdf
- Ortega, R. (2016). Història de dues gramàtiques: l'IEC llança una nova normativa 98 anys després de l'obra fundacional de Pompeu Fabra. El País. Recuperat de http://cat.elpais.com/cat/2016/11/23/cultura/1479931203_611953.html
- Pradilla, M.A. (2003). *Llengua i literatura a les comarques de la diòcesi de Tortosa*. Benicarló: Onada Edicions.

- Rodrigo, J., Amat, O, Oliveras, M, Bosch, A., Calvo, A., Prior, D., ... Lozano, A. (2017). *Com fer recerca: Treball fi de grau, tesi de màster, tesi doctoral i altres projectes de recerca* (1a ed.). Barcelona: Profit Editorial I., SL.
- Ruaix, J. (1990). *El català/1: Temes introductoris. Fonètica i ortografia* (7a ed.). Barcelona: J. Ruaix.
- Ruaix, J. (1990). *El català/2: Morfologia i sintaxi* (5a ed.). Barcelona: J. Ruaix.
- Ruaix, J. (1987). *El català/3: Lèxic i estilística* (2a ed.). Barcelona: J. Ruaix.
- Sabaté, S. (2015). La Zuda. Revista cultural il·lustrada (1913-1933). Tortosa: CEITTE.
- Secció filològica IEC. (2016). L'Introducció: Una obra institucional i fruit de la participació. En Institut d'Estudis Catalans (ed.), *Ortografia catalana* (1a ed. p. 19-38). Barcelona: IEC.
- Secció filològica IEC. (2017). L'Introducció. En Institut d'Estudis Catalans (ed.), *Ortografia catalana* (1a ed., p. 13-21). Barcelona: IEC.
- Secció Filològica. (2016). Gramàtica de la llengua catalana. Ratificada pel Ple de l'IEC el 29 de setembre de 2016. Barcelona, IEC. Recuperat de
- Solà, J. (2009). Vivim en un estat que ens menysprea secularment amb Joan Solà/ Entrevistadora: Laura Borràs. Revista Òmnium (Vol. 12), Barcelona.
- Solà, J., & Rigau i Oliver, G. (2002). Gramàtica del català contemporani. Barcelona : Editorial Empúries.
- Strubell, M. (1982). El paper dels mitjans de comunicació en la normalització lingüística. *Recerca*: #5, p.13-26, ISSN 0211-2175. Recuperat de www.raco.cat/index.php/analisi/article/download/41012/88218
- Strubell, M. (n.d.). El paper dels mitjans de comunicació en la normalització lingüística. El Paper Dels Mitjans de Comunicació En La Normalització Lingüística.
- Veny, J. (1982). *Els parlans catalans* (3a. ed. corregida i augmentada). Palma de Mallorca: Editorial Moll.

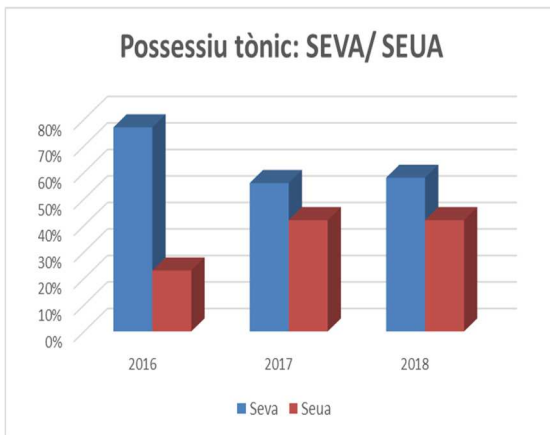
9. ANNEXOS

A continuació, s'inclouen els annexos amb els gràfics, els articles i les taules de percentatges a partir de les quals s'han obtingut les dades del segon estudi de corpus. L'Annex 1 i l'Annex 2 exposen les gràfiques individuals que es van fer a partir dels resultats de les taules de percentatges de l'Annex 3. Amb les dades dels dos primers annexos es van crear les gràfiques comparatives que consten a l'apartat 6.1. de l'estudi. El contingut de l'Annex 4 es troba al CD de la part posterior del treball imprès i conté tots els articles que s'ha utilitzat per fer l'anàlisi dels dos estudis de corpus.

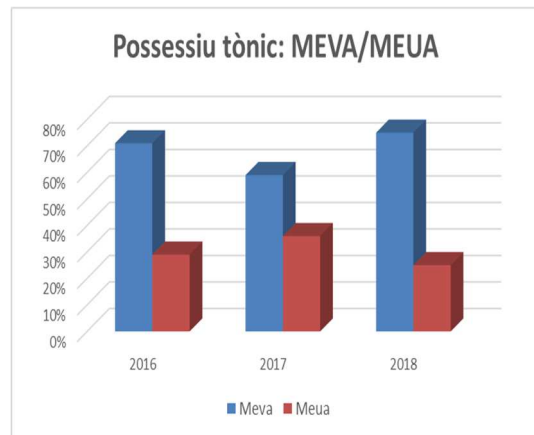
9.1. Annex 1: Gràfiques individuals diari *Més Ebre*

MORFOLOGIA NOMINAL

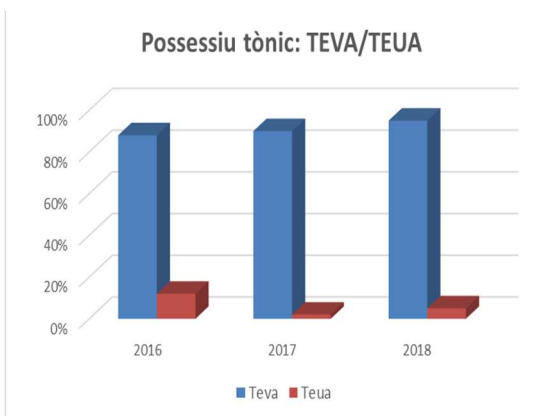
Possessius tònic

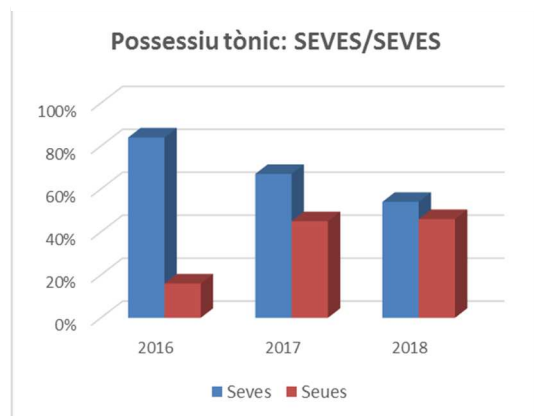
Il·lustració 25: Possessiu tònic *seva/seua*. *Diari Més Ebre*

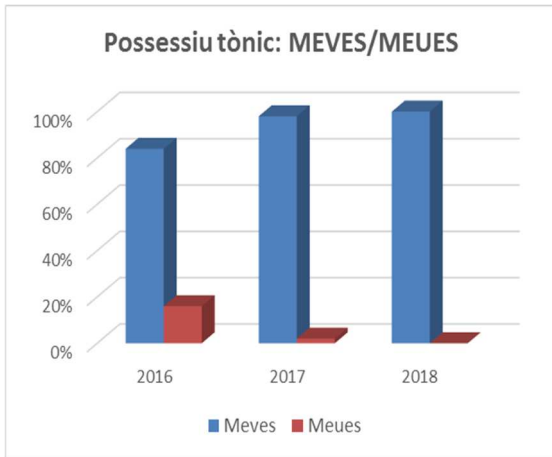
Il·lustració 26: Possessiu tònic *meva/meua*. *D. Més Ebre*

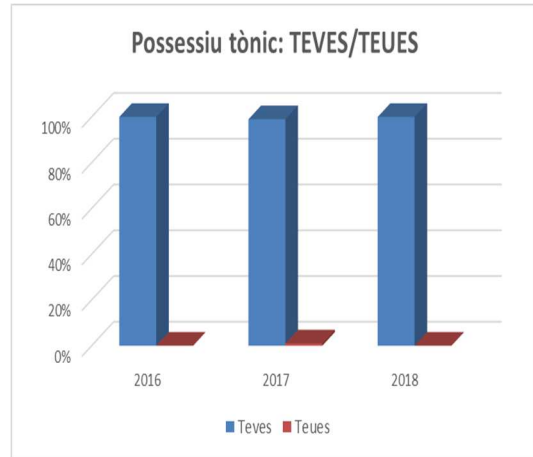
Il·lustració 27: Possessiu tònic *teva/teua*. *Diari Més Ebre*

Il·lustració 28: Possessiu tònic *seves/seues*. *D. Més Ebre*

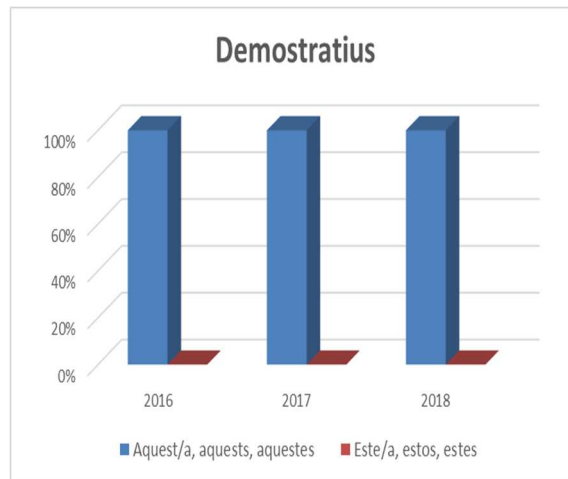

II-lustració 29: Possessiu tònic *meves/meues*. *D.Més Ebre*

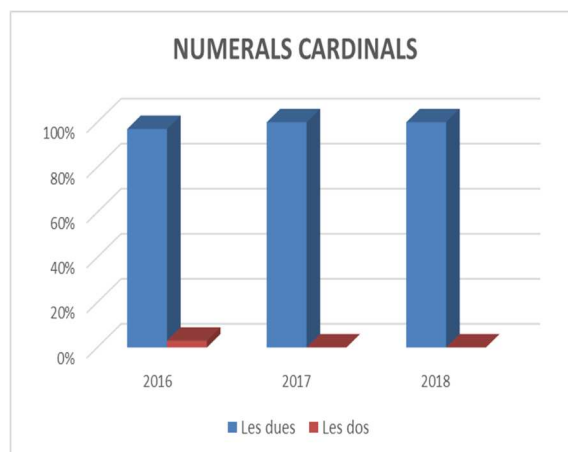
II-lustració 30: Possessiu tònic *teves/teues*. *D. Més Ebre*

Demostratius de proximitat

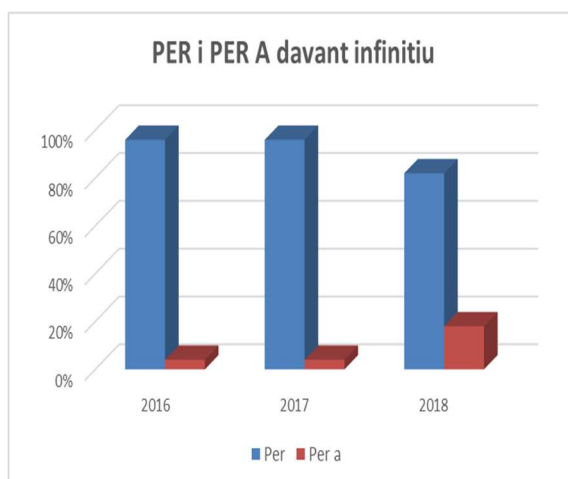
II-lustració 31: Demostratius de proximitat. *Diari Més Ebre*

Numerals cardinals

II-lustració 32: Numerals cardinals. *Diari Més Ebre*

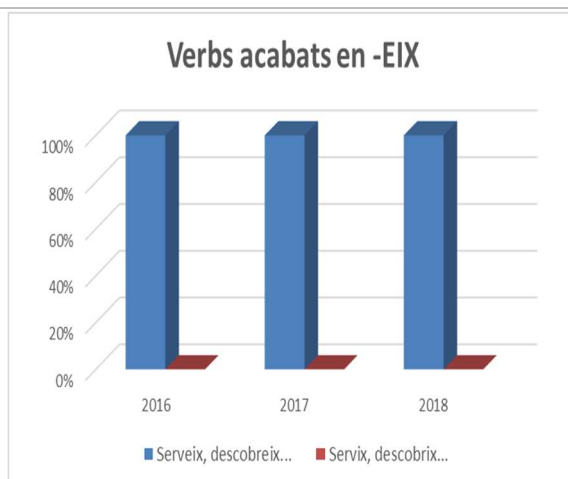
Preposicions

Il·lustració 33: *per/ per a* davant d'infinitiu. *Diari Més Ebre*

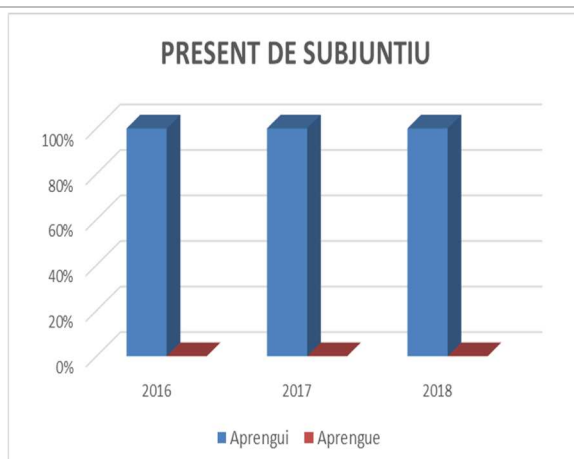
MORFOLOGIA VERBAL

Present d'indicatiu

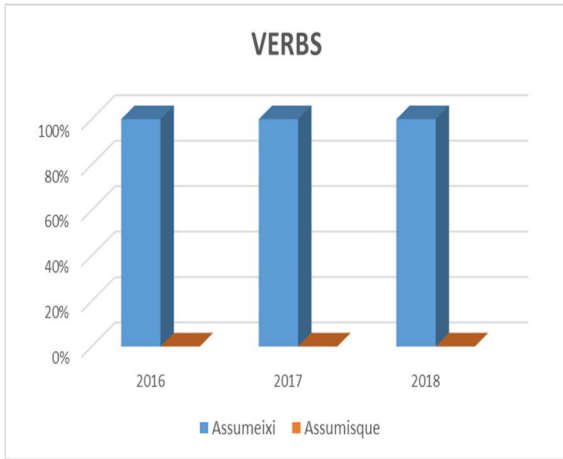

Il·lustració 34: present d'indicatiu verbs acabats en *-eix /-ix*. *Diari Més Ebre*

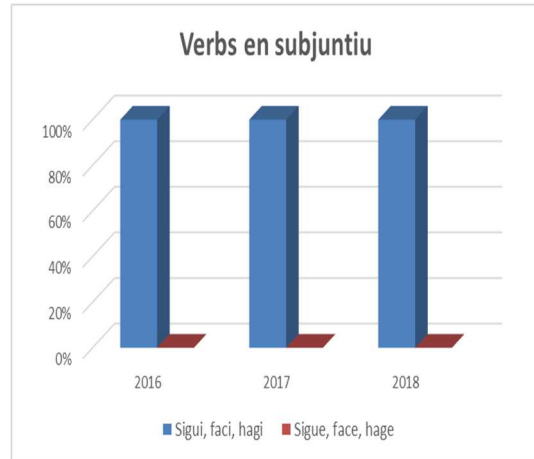
Present de subjuntiu

Il·lustració 35: present de subjuntiu -*gui/ -gue*. *Diari Més Ebre*

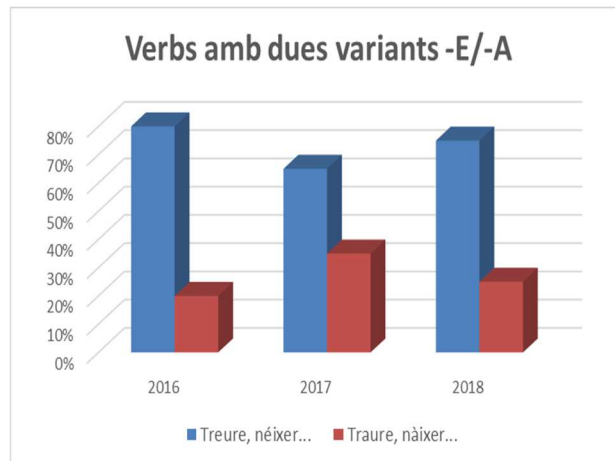

Il·lustració 36: present de subjuntiu *-eixi/ -isque*. *Més Ebre*

Il·lustració 37: present de subjuntiu *-igui/ -igüe*. *Més Ebre*

Doble variant

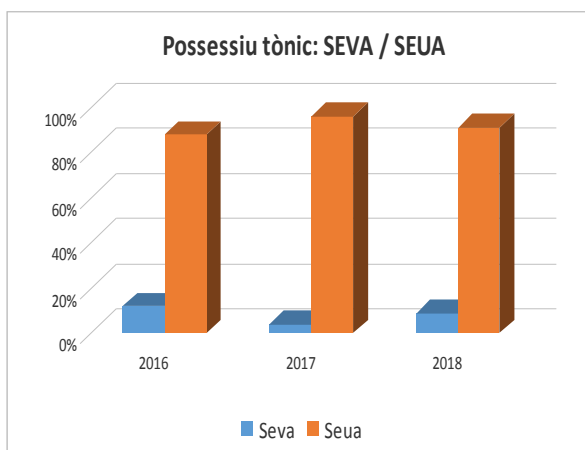

Il·lustració 38: verbs en infinitiu amb doble variant. *Diari Més Ebre*

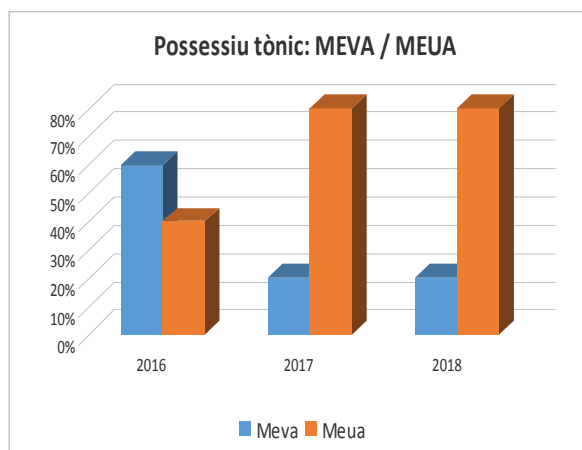
9.2. Annex 2: Gràfiques individuals diari *Aguaita*

MORFOLOGIA NOMINAL

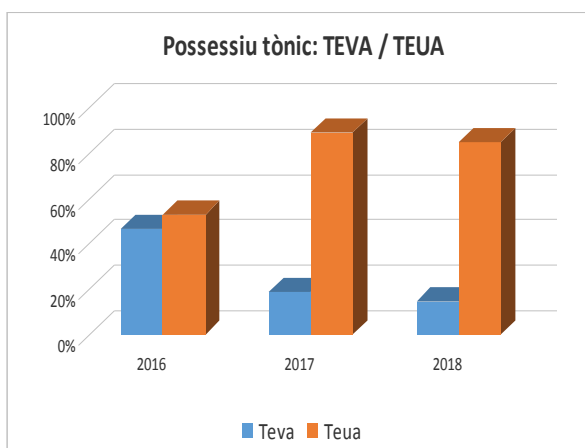
Possessius tònic

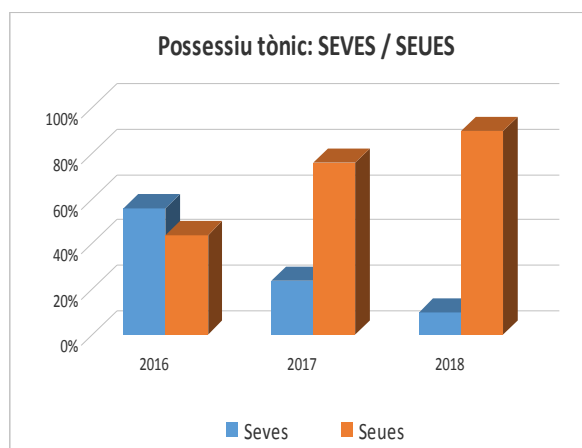
Il·lustració 39: Possessiu tònic *seva/seua*. *Diari Aguaita*

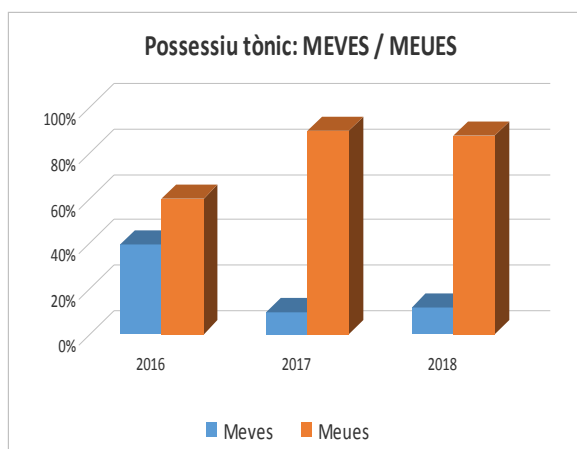
Il·lustració 40: Possessiu tònic *meva/meua*. *Diari Aguaita*

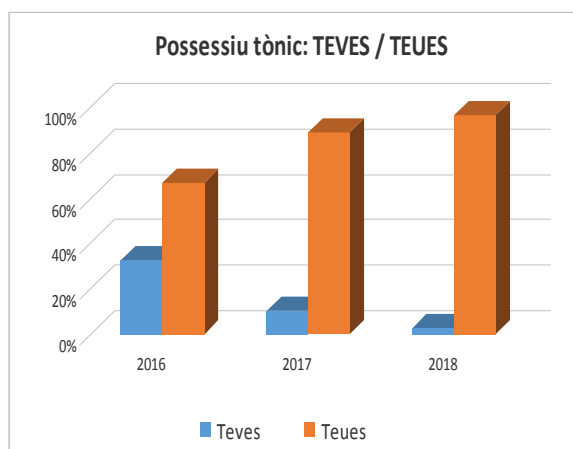
Il·lustració 41: Possessiu tònic *teva/teua*. *Diari Aguaita*

Il·lustració 42: Possessiu tònic *seves/seues*. *Diari Aguaita*

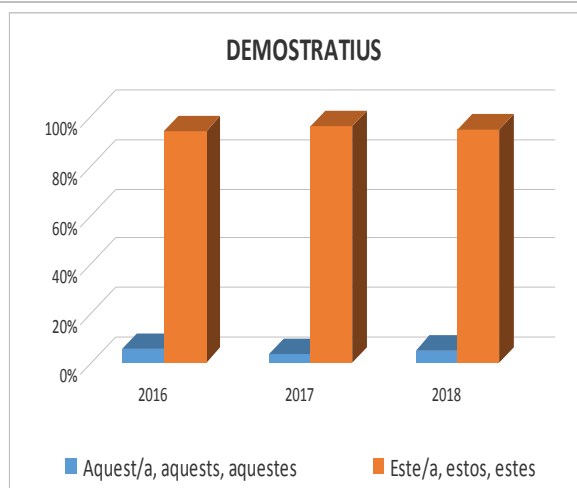

Il·lustració 43: Possessiu tònic *meves/meues*. *Diari Aguaita*

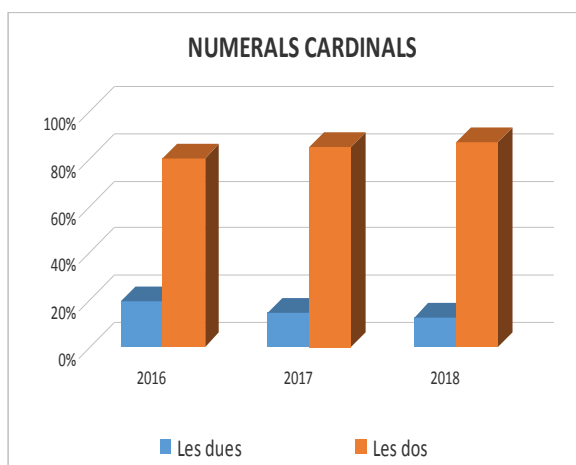
Il·lustració 44: Possessiu tònic *teves/teues*. *Diari Aguaita*

Demostratius de proximitat

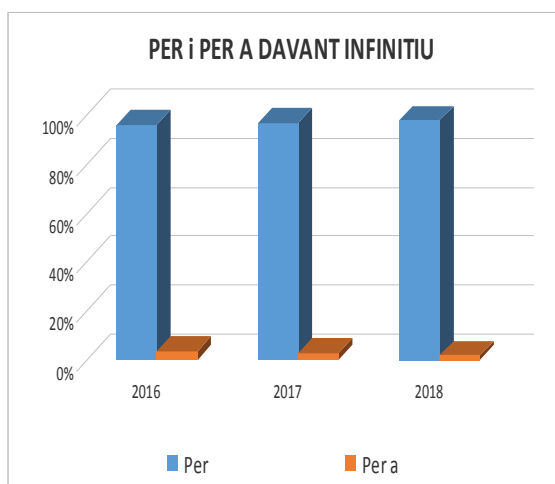
Il·lustració 45: Demostratius de proximitat. *Diari Aguaita*

Numerals cardinals

Il·lustració 46: Numerals cardinals. *Diari Aguaita*

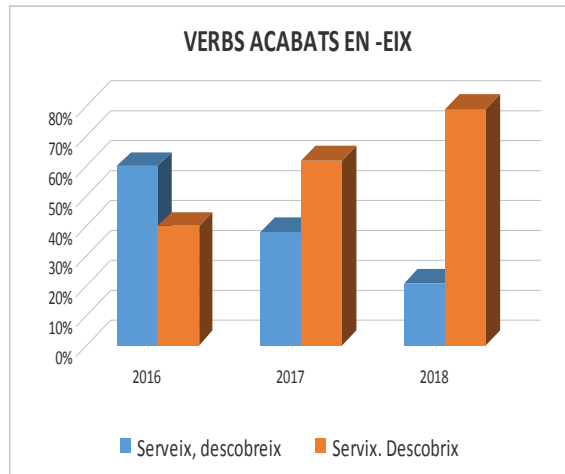
Preposicions

Il·lustració 47: *per/per a* davant d'infinitiu. *Diari Aguaita*

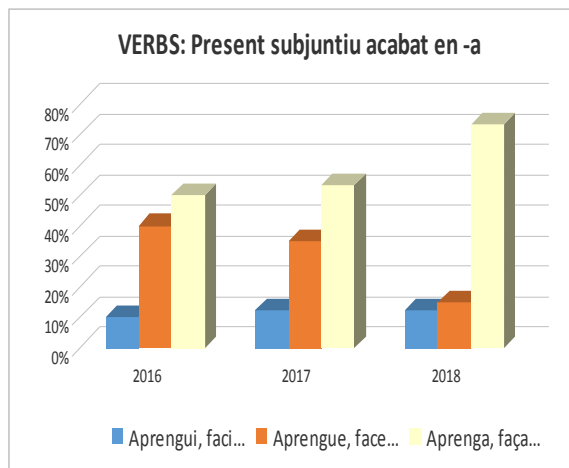
MORFOLOGIA VERBAL

Present d'indicatiu

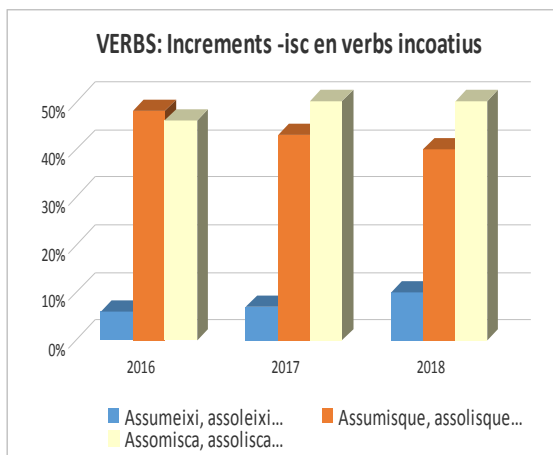

II·lustració 48: present d'indicatiu verbs acabats en *-eix /-ix*

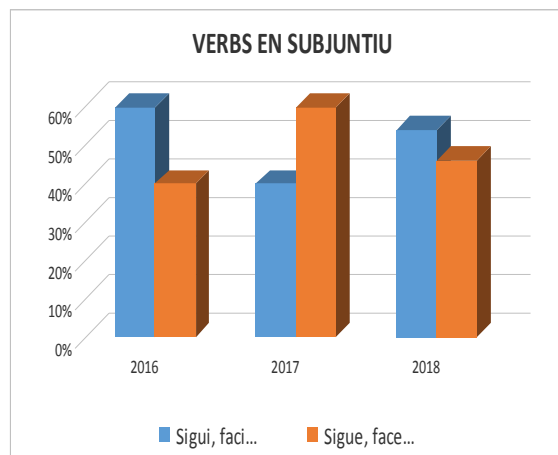
Present de subjuntiu

II·lustració 49: present de subjuntiu *-gui/ -gue*. *Diari Aguaita*

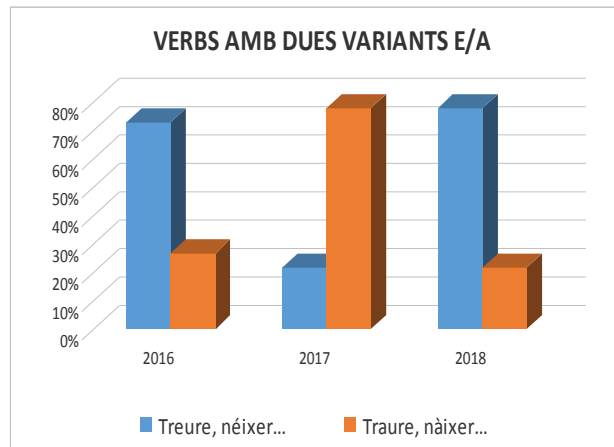

II·lustració 50: present de subjuntiu *-eixi/ -isque*

II·lustració 51: present de subjuntiu *-gui/ -igue*

Doble variant

Il·lustració 52: verbs en infinitiu amb doble variant

9.3. Annex 3: Taules de Percentatges

MÉS EBRE

TIPUS	ÍTEMS	% 2016	% 2017	% 2018	ÍTEMS	% 2016	% 2017	% 2018
	VARIANT ORIENTAL				VARIANT OCCIDENTAL			
Possessius tònic	Seva	77%	56%	58%	Seua	23%	42%	42%
Possessius tònic	Meva	71%	59%	75%	Meua	29%	36%	25%
Possessius tònic	Teva	88%	90%	95%	Teua	12%	2%	5%
Possessius tònic	Seves	84%	67%	54%	Seues	16%	45%	46%
Possessius tònic	Meves	84%	100%	100%	Meues	16%	100%	0%
Possessius tònic	Teves	100%	99%	100%	Teues	0%	0%	0%
Verbs en subjuntiu	Sigui, faci, hagi...	96%	99%	97%	Sigue, face, hage...	3%	2%	3%
Verbs acabats en -EIX	Serveix, descobreix...	100%	100%	100%	Servix, descobrix...	0%	0%	0%
Verbs amb dues variants: E/A	Treure, néixer	80%	60%	75%	Traure, nàixer	20%	36%	25%
Lèxic propi	Nens, pastanaga,	94%	95%	95%	Xiquets, xavals, desunflar, xarrada, xalar, xaladora, enguany, gito, hòmens, menut, alcansessen, baldanada	6%	5%	5%
Numerals cardinals	Les dues	97%	100%	100%	Les dos	3%	0%	0%
Per i per a davant d'infinitiu	Per	96%	96%	82%	Per a	4%	2%	18%
Demostratius	Aquest, aquesta, aquests, aquestes	100%	100%	100%	Este, esta, estos, estas	0%	0%	0%
Verbs: increment -isc en verbs incoatius	Assumeixi, assoleixi...	99%	98%	97%	Assumisque, assolisque...	1%	2%	3%
Verbs: present de subjuntiu acabat en -a	Aprengui, faci, respongui...	99%	98%	97%	Aprengue, face, respongue...	1%	2%	3%
Verbs	Ha estat	98%	97%	97%	Ha sigut	2%	2%	3%

Taula 7: Percentatges variant oriental i occidental. Diari Més Ebre: 2016-2018

AGUAITA

TIPUS	ÍTEMS	% 2016	% 2017	% 2018	ÍTEMS	% 2016	% 2017	% 2018	ÍTEMS	% 2016	% 2017	% 2018
	VARIANT ORIENTAL				VARIANT OCCIDENTAL				VARIANT SUBDIALECTE VALENCIÀ			
Possessius tòrics	Seva	12%	4%	9%	Seua	88%	96%	91%				
Possessius tòrics	Meva	60%	20%	20%	Meua	40%	80%	80%				
Possessius tòrics	Teva	47%	19%	15%	Teua	53%	89%	85%				
Possessius tòrics	Seves	56%	24%	10%	Seues	44%	76%	90%				
Possessius tòrics	Meves	40%	10%	12%	Meues	60%	90%	88%				
Possessius tòrics	Teves	33%	11%	3%	Teues	67%	89%	97%				
Verbs en subjuntiu	Sigui, faci, hagi...	60%	40%	54%	Sigue, face, hage...	40%	60%	46%				
Verbs acabats en -EIX	Serveix, descobreix...	60%	38%	21%	Servix, descobrix...	40%	62%	79%				
Verbs amb dues variants: E/A	Treure, néixer	73%	22%	78%	Traure, nàixer	27%	78%	22%				
Lèxic propi	Nens, pastanaga,	18%	10%	12%	Xiquets, xavals, desunflar, xalar, enguany, gitar, hòmens, baldanada...	82%	90%	88%				
Numerals cardinals	Les dues	20%	15%	13%	Les dos	80%	85%	87%				
Per i per a davant d'infinitiu	Per	96%	97%	98%	Per a	4%	3%	2%				
Demostratius	Aquest, aquesta, aquests, aquestes	6%	4%	5%	Este, esta, estos, estas	94%	96%	95%				
Verbs: increment -isc en verbs incoatius	Assumeixi, assoleixi...	6%	7%	10%	Assumisque, assolisque...	48%	43%	40%	Assumisca, assolisca...	46%	50%	50%
Verbs: present de subjuntiu acabat en -a	AprenGUI, faci, responGUI...	10%	12%	12%	AprenGue, face, responGue...	40%	35%	15%	AprenGua, faça, responGa...	50%	53%	73%
Verbs	Ha estat	40%	55%	65%	Ha sigut	60%	45%	55%				

Taula 8: Percentatges variant oriental i occidental. Aguaita: 2016-2018